

UNIVERZITA JANA AMOSE KOMENSKÉHO PRAHA

BAKALÁŘSKÉ KOMBINOVANÉ STUDIUM

2018-2021

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

Eva Králová

**Vývoj právní úpravy pojišťovnictví v České republice po
roce 1990 se zaměřením na platnou právní úpravu**

Praha 2021

Vedoucí bakalářské práce:

JUDr. Aleš Zpěvák Ph.D.

JAN AMOS KOMENSKY UNIVERSITY PRAGUE

BACHELOR COMBINED (PART TIME) STUDIES

2018-2021

BACHELOR THESIS

Eva Králová

**The development of insurance legislation in the Czech
Republic after 1990 focusing on the current legislation**

Prague 2021

The Bachelor Thesis Work Supervisor:

JUDr. Aleš Zpěvák Ph.D.

Prohlášení

Prohlašuji, že předložená bakalářská práce je mým původním autorským dílem, které jsem vypracovala samostatně. Veškerou literaturu a další zdroje, z nichž jsem při zpracování čerpala, v práci řádně cituji a jsou uvedeny v seznamu použitých zdrojů.

Souhlasím s prezenčním zpřístupněním své práce v univerzitní knihovně.

V Praze dne 2.3.2021

Eva Králová

Poděkování

Děkuji vedoucímu mé práce JUDr. Aleši Zpěvákovi Ph.D. za cenné rady a připomínky, které mi poskytl během psaní této bakalářské práce a kterých si velmi vážím.

Anotace

Předmětem této bakalářské práce je zachycení vývoje pojistného práva v České republice v kontextu evropského práva, přičemž pozornost je zaměřena na platnou právní úpravu. Úvodní část je věnována obecnému vymezení pojmů, jako je pojistné právo, pojišťovnictví a pojištění. Součástí je i rozdělení a podrobnější vysvětlení jednotlivých forem pojištění. Dále je zachycen retrospektivní pohled na pojistné právo na území českých zemí i v rámci Evropy, který je následován vývojem českého a evropského pojistného práva po roce 1990. Největší pozornost je věnována platné legislativě v oblasti pojišťovnictví a závěrečná část práce se zabývá prolínáním trestního práva do práva pojistného, a to v podobě pojistných podvodů.

Klíčová slova

Jednotný evropský pas, pojistné právo, pojistný podvod, pojištění, pojišťovací zprostředkovatel, pojišťovnictví, pojišťovna, pojistné riziko, regulace, směrnice, solventnost.

Annotation

The subject of this bachelor thesis is the capture of the insurance law development in the Czech Republic in the context of European law, while the attention is focused on the current legislation. The introductory part is devoted to general definitions, such as the insurance law and the insurance itself. The part of the introduction is devoted to the distribution and a more detailed explanation of the particular insurance forms. Furthermore there is a retrospective view of the insurance law in the Czech lands as well as within Europe which is followed by the Czech and European insurance law development after 1990. The highest attention is devoted to the current legislation in the field of insurance and the final part of this theses deals with the criminal law penetrating into the insurance law in the form of insurance frauds.

Keywords

Single European Passport, insurance law, insurance fraud, insurance, insurance agent, insurance company, insurance risk, regulation, directive, solvency.

OBSAH

ÚVOD.....	9
1 VYMEZENÍ POJMŮ	11
1.1 Pojistné právo	11
1.2 Pojišťovnictví.....	11
1.3 Pojištění	12
1.3.1 Pojištění zákonné	14
1.3.2 Pojištění smluvní.....	14
1.3.3 Pojištění dle zákona o pojišťovnictví.....	15
1.3.4 Pojištění dle občanského zákoníku	16
1.4 Subjekty v sektoru pojišťovnictví.....	19
1.5 Dílčí závěr.....	21
2 RETROSPEKTIVNÍ A RECENTNÍ REFLEXE POJISTNÉHO PRÁVA. 22	
2.1 Retrospektivní reflexe pojistného práva na území českých zemí	22
2.1.1 Období od roku 1918 do roku 1945	24
2.1.2 Období po roce 1945 do roku 1990.....	26
2.2 Retrospektivní reflexe pojistného práva na evropské úrovni.....	28
2.3 Recentní reflexe českého pojistného práva po roce 1990.....	30
2.4 Nejdůležitější etapy vývoje regulace pojišťovnictví na evropské úrovni	33
2.4.1 Solventnost I	33
2.4.2 Solventnost II.....	34
2.4.3 Eiopa	35
2.5 Dílčí závěr.....	36
3 PLATNÁ LEGISLATIVA	38
3.1 Zákon č. 277/2009 Sb., o pojišťovnictví, ve znění pozdějších předpisů	38
3.2 Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů	41
3.3 Zákon č. 170/2018 Sb., o distribuci pojištění a zajištění, ve znění pozdějších předpisů.....	45
3.4 Vyhláška č. 195/2018 Sb., o odborné způsobilosti pro distribuci pojištění.....	49

3.5	Vyhláška č. 196/2018 Sb., o žádostech podle zákona o distribuci pojištění a zajištění	50
3.6	Zákon č. 168/1999 Sb., o pojištění odpovědnosti za škodu způsobenou provozem vozidla a o změně některých souvisejících zákonů (zákon o pojištění odpovědnosti z provozu vozidla)	51
3.7	Dílčí závěr	55
4	POJISTNÉ PRÁVO VERSUS TRESTNÍ PRÁVO	57
4.1	Pojistné podvody	57
4.2	Vyšetřování pojistných podvodů	59
4.3	Prevence pojistného podvodu	59
4.4	Pojistný podvod v praxi	61
	ZÁVĚR	63
	SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ	66
	SEZNAM ZKRATEK	70
	SEZNAM PŘÍLOH	71

ÚVOD

Doba, ve které žijeme, je dobou vyspělých technologií umožňující vývoj společnosti a s tím související růst životní úrovně. Zrychlující se tempo, kterým jako lidstvo žijeme, odvádí pozornost od dílčích činností, které vykonáváme každý den a které mohou být bezpochyby doprovázeny nejistotou a riziky. Účinným nástrojem, který pomáhá překonat události vyvolané různými riziky, je institut pojištění. Pojištění provází lidstvo od pradávna a především v současnosti jeho význam roste a nabývá na rozsahu. Stejně tak, jak se vyvíjí společnost, vyvíjí se i pojištění, které musí přímo na tyto změny reflektovat. A to jak z pohledu klientů, tak z pohledu pojišťovacích zprostředkovatelů a pojišťoven. Z hlediska klientů jde o stále náročnější požadavky na vyšší krytí jednotlivých rizik, na obsahovou náplň jednotlivých produktů a na vysoké nároky týkající se úrovně služeb poskytovaných v rámci pojišťovnictví. Pojišťovny, aby uspokojily zvyšující se požadavky a nároky svých klientů na pojištění, musí neustále pojistné produkty inovovat a svá portfolia pojistných produktů rozšiřovat. Pojišťovací zprostředkovatelé, aby obstáli na poli konkurence, musí neustále rozšiřovat své odborné znalosti, ke klientům přistupovat s profesionální péčí a musí být vždy připraveni orientovat se v obsáhlé problematice pojistného práva.

Problematice pojistného práva v České republice se věnuje následující bakalářská práce. Motivací k výběru tématu je dlouholetá profesní činnost autorky práce v pojišťovnictví v pozici pojišťovacího makléře. Cílem práce je podat ucelený pohled na vývoj právní úpravy pojišťovnictví v České republice v kontextu evropského práva, se zaměřením na platnou právní úpravu, přičemž snahou je upozornit na zásadní změny plynoucí z přijetí nové právní úpravy a zhodnotit její účelovost a uplatnitelnost v praxi.

Práce je rozdělena do čtyř kapitol. V první kapitole jsou vymezeny a objasněny pojmy související s problematikou pojištění, jsou zde též představeny subjekty, které se vyskytují v sektoru pojišťovnictví. Následující kapitola je věnována pojišťovnictví na našem území i na úrovni evropské z pohledu retrospektivní a recentní reflexe, a to včetně vymezení nejdůležitějších etap vývoje regulace pojišťovnictví na evropské úrovni. Třetí kapitola je zaměřena na platnou legislativu a umožňuje detailnější pohled

na jednotlivé zákony upravující problematiku pojišťovnictví. Čtvrtá kapitola se zabývá tématem, které je bohužel nedílnou součástí oboru pojišťovnictví, a to pojistným podvodem, v jehož podobě se prolíná pojistné právo s právem trestním.

1 VYMEZENÍ POJMŮ

1.1 Pojistné právo

Pojistné právo je oblastí práva, do které se řadí právní předpisy, jež upravují komplexní problematiku pojišťovnictví, ať už se jedná o provozování pojišťovací a zajišťovací činnosti, výkon dohledu v pojišťovnictví, činnosti pojišťovacích zprostředkovatelů a likvidátorů pojistných událostí nebo problematiku pojištění a pojistných smluv. V České republice není pojistné právo považováno za samostatný právní obor. Má však interdisciplinární charakter, tedy lze v něm nalézt prvky práva veřejného, což řadí danou problematiku do práva finančního, a prvky práva soukromého, což zařazuje danou problematiku převážně do práva občanského, ale i do práva obchodního. Vzhledem k tomu, že se jedná především o problematiku uzavírání a správy pojistných smluv, v oblasti pojistného práva tak převládají soukromoprávní vztahy, které se vyznačují dispoziční, zpravidla smluvní autonomií subjektů práva. Právní jednání v rámci soukromoprávních vztahů jsou též založena na rovnosti subjektů. Jejich právní účinky v podstatě závisejí na vůli druhých subjektů a nevyznačují se tzv. předpokladem správnosti.¹

Pro zařazení pojistného práva do práva finančního a tím i do oboru práva veřejného je důvodem pojišťovací činnost, kterou je možné charakterizovat jako činnost finanční a taktéž i skutečnost, že povolování provozování pojišťovací a zajišťovací činnosti a dohled nad finančním trhem v ČR včetně pojišťovnictví vykonává Česká národní banka.

1.2 Pojišťovnictví

Pojišťovnictví a pojištění mají v lidské společnosti nezastupitelný význam. Tento význam je spjat s nahodilostí a negativními důsledky nahodilosti. S neustále se

¹ KARFÍKOVÁ, M., V. PŘÍKRYL, R. VYBÍRAL, a kol. *Pojišťovací právo*. 2. vyd. Praha: Leges, 2018, s. 35 - 36. ISBN 978-80-7502-271-4.

rozdávající společnosti se mění míra a rozsah důsledků nahodilých událostí a ačkoliv se vyspělá společnost umí s některými těmito událostmi vyrovnat sama, stále dochází ke vzniku nových jevů, které násobí negativní důsledky a důležitost pojištění jako nástroje na řešení negativních dopadů těchto nahodilostí tak neustále narůstá.

Pojišťovnictví je možné definovat jako specifické odvětví ekonomiky, prostřednictvím kterého je zabezpečována finanční eliminace negativních důsledků nahodilosti na ekonomickou či jinou činnost lidí. Jedná se o systém a pravidla provozování jednotlivých činností, které spadají do tohoto odvětví, zahrnuje veškeré pojišťovací a zajišťovací instituce, které jsou oprávněné provozovat pojištění a zajištění v dané ekonomice. V České republice se jedná o všechny pojišťovací a zajišťovací instituce, které splňují podmínky nutné k provozování této činnosti dle zákona č. 277/2009 Sb., o pojišťovnictví, ve znění pozdějších předpisů.²

„Základním úkolem a účelem pojišťovnictví je prostřednictvím pojišťovací činnosti vytvářet a rozdělovat speciální peněžní rezervy a fondy a v rámci stanovených pravidel je užívat k uhrazení pojistných potřeb vznikajících z nahodilých událostí v závislosti na působení pojištěného rizika.“³

Pojišťovnictví je v několika aspektech podobné s jinými finančními službami, jako je např. bankovníctví, avšak díky specifčnosti tohoto odvětví, tedy přebírání rizik založených na nahodilosti, je pojišťovnictví mimořádné a velice složité odvětví.

1.3 Pojištění

Princip pojištění spočívá v poskytnutí finančního odškodnění v takovém případě, kdy nastane škoda, která je krytá sjednanou pojistnou smlouvou. Jedná se o „*efektivní způsob financování rizika, kdy klient obětuje určitou malou částku, zvanou pojistné.*

² KARFÍKOVÁ, M., V. PŘIKRYL, R. VYBÍRAL, a kol. *Pojišťovací právo*. 2. vyd. Praha: Leges, 2018, s. 14. ISBN 978-80-7502-271-4.

³ Tamtéž, s. 13.

V případě, že dojde ke škodě, očekává poskytnutí finanční náhrady, která může pojistné mnohonásobně překračovat. Pokud ke škodě nedojde, pojistné si ponechá pojišťovna.“⁴

Z teoretického hlediska je možné pojištění charakterizovat jako činnost, která směřuje k vytvoření peněžního fondu sloužícího k pokrytí škod vzniklých v důsledku nahodilých událostí.

Z pohledu finanční teorie *„je pojištění považováno za nástroj finanční eliminace negativních důsledků nahodilosti.“⁵* V rámci procesu rozhodování o riziku má ekonomický subjekt na výběr ze dvou možností, jak finančně vyřešit nahodilé události. Může se rozhodnout pro samopojištění, tzn. krytí nahodilých událostí z vlastních zdrojů nebo se rozhodne pro pojištění, kdy dochází k přesunu rizika na instituci, která poskytuje pojištění.

Z právního pohledu pojištění představuje právní vztah. Ten je zakotven v pojistné smlouvě, kdy na sebe pojistitel přebírá závazek poskytnutí pojistného plnění v případě, že nastane pojistná událost a klient se pojistnou smlouvou za tuto službu zavazuje hradit pojistné.⁶

Zcela zásadním způsobem je pojištění spojeno s pojmem riziko. Jedná se o *„odchýlení skutečnosti od očekávaných výsledků či vystavení se nepříznivým okolnostem. Riziko je tedy situace, kdy existuje možnost nepříznivé odchylky od žádoucího výsledku, který je očekáván.“⁷*

Pojištění je tedy formou pojistné smlouvy uzavíráno mezi pojistitelem na straně jedné a mezi pojistníkem na straně druhé. Pojistitelem je zpravidla pojišťovna, pojistníkem může být fyzická nebo právnická osoba. Pojistník se ve smlouvě zavazuje platit pojistné za pojistnou ochranu. Účastníkem pojištění je i pojištěný, který může být totožný s pojistníkem a může jím být taktéž fyzická nebo právnická osoba. Pojištěný je osoba, na jejíž majetek, odpovědnost za škody, život nebo zdraví se pojištění vztahuje. Na základě uzavřené pojistné smlouvy pojištěnému vzniká v případě pojistné události

⁴ JANATA, J. *Principy pojištění podnikatelů a právnických osob*. Praha: Professional Publishing, 2014, s. 7. ISBN 978-80-7431-140-6.

⁵ DUCHÁČKOVÁ, E. *Pojištění a pojišťovnictví*. Praha: Ekopress., 2015, s. 35. ISBN 978-80-87865-25-5.

⁶ Tamtéž, s. 37.

⁷ Tamtéž, s. 17.

právo na pojistné plnění. Dalšími osobami, které mohou být součástí pojistného vztahu, je obmyšlený, tj. osoba, v jejíž prospěch by v případě úmrtí pojištěného bylo vyplaceno pojistné plnění a poškozený, tj. osoba, které je vyplaceno pojistné plnění v případě škody, která je hrazena ze sjednaného pojištění odpovědnosti za škodu. Osoba poškozeného však není při sjednání pojistné smlouvy známa. Podrobněji o subjektech v pojišťovnictví bude v této kapitole ještě pojednáno.

1.3.1 Pojištění zákonné

Z hlediska právního existují dvě formy pojištění, a to pojištění zákonné a pojištění smluvní. Forma zákonného pojištění je jakýmsi pozůstatkem z dob, kdy byl český pojišťovací trh ovládan monopolem České pojišťovny a která měla výlučné právo provozovat smluvní a zákonné pojištění majetku, osob a odpovědnosti za škody. V současné době existuje v České republice jediné zákonné pojištění, a to pojištění odpovědnosti zaměstnavatele za škodu při pracovním úrazu nebo nemoci z povolání. V ČR je též jediná pojišťovna, prostřednictvím které je možné toto pojištění sjednat, a to Kooperativa pojišťovna a.s.

1.3.2 Pojištění smluvní

- Dobrovolné

Smluvní pojištění dobrovolné spočívá v uzavření pojistné smlouvy mezi zájemcem o pojištění a pojišťovnou, přičemž uzavření smlouvy zcela závisí na rozhodnutí zájemce o pojištění. Hlavním důvodem pro uzavření pojistné smlouvy je zájem na ochraně majetku či života dané osoby. Je zde plně uplatňován princip smluvní volnosti účastníků pojištění dle zásad, které jsou deklarovány v úvodních ustanoveních nového občanského zákoníku (dále jen NOZ).

- Povinné

Uzavřít povinné smluvní pojištění je daným subjektům uloženo právním předpisem. Tato povinnost je zakotvena v ustanovení § 2779 odst. 1, NOZ: „Ukládá-li jiný zákon určité osobě povinnost uzavřít pojistnou smlouvu, lze se ve smlouvě odchýlit od ustanovení tohoto oddílu jen tehdy, připouští-li to zákon a nedojde-li tím ke snížení rozsahu pojištění stanoveného jiným zákonem.“⁸ Tímto je tak zaručena ochrana před následky činností, s jejichž provozováním je spojeno vyšší riziko způsobení škod. Prvořadným záměrem je snaha o to, aby poškozenému byla vždy nahrazena škoda, a to i v případě, kdy škůdce nemá dostatek prostředků k její úhradě. Některá povinná smluvní pojištění jsou podrobněji upravena ve zvláštních zákonech, v právním řádu ČR existuje celá řada těchto předpisů, které upravují povinná pojištění. Jedná se např. o zákon č. 168/1999 Sb., o pojištění odpovědnosti za újmu způsobenou provozem vozidla a o změně některých souvisejících zákonů (zákon o pojištění odpovědnosti z provozu vozidla), o zákon č. 170/2018 Sb., o distribuci pojištění a zajištění nebo o zákon č. 85/1996 Sb., o advokacii.

1.3.3 Pojištění dle zákona o pojišťovnictví

Zákon č. 277/2009 Sb., o pojišťovnictví, rozděluje pojištění dle odvětví a skupin na odvětví životních pojištění, odvětví neživotních pojištění a skupiny neživotních pojištění. Jednotlivá pojištění těchto odvětví a skupin jsou taxativně uvedena v příloze č. 1 zákona o pojišťovnictví.

Mezi odvětví životních pojištění patří např. pojištění pro případ smrti, pro případ dožití, pro případ dožití se stanoveného věku nebo dřívější smrti, pojištění důchodu, pojištění úrazu nebo nemoci jako doplňkové pojištění, svatební pojištění nebo pojištění prostředků na výživu dětí.⁹

⁸ Zákon č. 89/2012 Sb. občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů, § 2779, odst.1. In: *Sbírka zákonů České republiky*. 2012, s. 1318. ISSN 1211-1244. Dostupné z: <http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu>

⁹ Zákon č. 277/2009 Sb. o pojišťovnictví, ve znění pozdějších předpisů. In: *Sbírka zákonů České republiky*. 2009, s. 3989. ISSN 1211-1244. Dostupné z: <http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu>

Mezi odvětví neživotních pojištění patří např. úrazové pojištění, pojištění nemoci, pojištění škod na pozemních dopravních prostředcích, pojištění škod na drážních vozidlech, leteckých dopravních prostředcích, plavidlech, pojištění přepravovaných věcí, pojištění škod na majetku, pojištění odpovědnosti za újmu vyplývající z provozu pozemního motorového vozidla, všeobecné pojištění odpovědnosti za újmu, pojištění úvěru a záruky, pojištění různých finančních ztrát nebo pojištění právní ochrany.¹⁰

Do skupin neživotních pojištění je zařazeno pojištění úrazu a nemoci, pojištění motorových vozidel, námořní a dopravní pojištění, letecké pojištění, pojištění proti požáru a jiným majetkovým škodám, pojištění odpovědnosti za újmu, pojištění úvěru a záruky a souhrnné neživotní pojištění.¹¹

1.3.4 Pojištění dle občanského zákoníku

Občanský zákoník rozděluje pojištění jednak dle způsobu pojištění a jednak dle druhů pojištění.

Dle způsobu pojištění:

- Pojištění škodová

Podstatou škodového pojištění je náhrada vzniklé škody a pojistné plnění se odvíjí od výše nastalé škody, přičemž pojistné plnění nesmí být vyšší než vzniklá škoda, nemůže tedy dojít k obohacení. V ustanovení § 2811 občanského zákoníku je specifikován rozsah pojistného plnění v rámci škodového pojištění takto: „*Při škodovém pojištění poskytne pojistitel pojistné plnění, které v ujednaném rozsahu vyrovnává úbytek majetku vzniklý v důsledku pojistné události.*“¹² Formy škodových pojištění nalezneme u pojištění majetku a odpovědnosti.

¹⁰ Zákon č. 277/20009 Sb. o pojišťovnictví, ve znění pozdějších předpisů. In: *Sbírka zákonů České republiky*. 2009, s. 3990. ISSN 1211-1244. Dostupné z: <http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu>

¹¹ Tamtéž, s. 3992.

¹² Zákon č. 89/2012 Sb. občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů, § 2811. In: *Sbírka zákonů České republiky*. 2012, s. 1323. ISSN 1211-1244. Dostupné z: <http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu>

- Pojištění obnosová

Dle § 2821 občanského zákoníku „obnosové pojištění zavazuje pojistitele poskytnout v případě pojistné události jednorázové či opakované pojistné plnění v ujednaném rozsahu.“¹³ Oproti škodovému pojištění, kdy účelem je náhrada vzniklé škody, u pojištění obnosových, kdy není možné přímo vyjádřit a stanovit škodu, je účelem získání prostředků a pojistné plnění se vyplácí ve výši pojistné částky sjednané ve smlouvě nebo v rozsahu určitých procent z této pojistné částky. Typicky obnosovým pojištěním je pojištění pro případ dožití, pojištění smrti, invalidity nebo pojištění pracovní neschopnosti.

Dle druhů pojištění:

- Pojištění osob

V rámci pojištění osob je možné sjednat pojištění pro případ smrti, dožití, nemoci, úrazu nebo jiné skutečnosti, která souvisí se zdravím nebo změnou osobního postavení pojištěného.¹⁴

- Pojištění majetku

Pojištění majetku zahrnuje krytí rizik, jejichž vznikem a působením dochází ke škodám na majetku. Jedná se o celou řadu rizik, která jsou pojistitelná a která, v důsledku jejich realizace, způsobují přímé věcné škody. Mezi tato rizika patří živelní rizika, vodovodní rizika, havarijní rizika, rizika odcizení a vandalství, strojní rizika.

- Pojištění právní ochrany

Pojištění právní ochrany spočívá v krytí nákladů pojištěného, které je nutné vynaložit v souvislosti s právními úkony a taktéž nákladů nutných na uplatnění požadavků na náhradu škody pojištěného. „Smlouvou o pojištění právní ochrany se pojistitel zavazuje

¹³ Zákon č. 89/2012 Sb. občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů, § 2821. In: *Sbírka zákonů České republiky*. 2012, s. 1324. ISSN 1211-1244. Dostupné z: <http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu>

¹⁴ Tamtéž, § 2824, odst. 1, s. 1325.

*v ujednaném rozsahu hradit náklady pojištěného spojené s uplatněním jeho práva a poskytovat služby s tím spojené.*¹⁵

- Pojištění odpovědnosti

Pojištění odpovědnosti za škody kryje taková rizika, kdy pojištěný svou činností může jinému způsobit škody na životě, zdraví, majetku, případně finanční škody, které poškozenému způsobí. *„Z pojištění odpovědnosti má pojištěný právo, aby za něho pojistitel v případě pojistné události nahradil poškozenému škodu, popřípadě i jinou újmu, v rozsahu a ve výši určené zákonem nebo smlouvou, vznikla-li povinnost k náhradě pojištěnému.*“¹⁶

- Pojištění úvěru nebo záruky

Pojištěním úvěru je možné krýt finanční ztráty v případě nesplácení poskytnutých peněžních prostředků dlužníkem. Úvěrové riziko je možné pojistit v rámci životního pojištění, nemocenského pojištění, úvěrového pojištění, pojištění schopnosti splácet nebo prostřednictvím majetkového pojištění zástav.

Obsahem pojištění záruk je krytí škod způsobených třetí osobě v případě, kdy pojištěný nesplní své závazky vůči této osobě. Pojištění záruky se vyskytuje v případě pojištění cestovních kanceláří pro případ úpadku, pojištění smluvních záruk a pojištění pracovních agentur pro případ úpadku.¹⁷

¹⁵ Zákon č. 89/2012 Sb. občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů, § 2856, odst.1. In: *Sbírka zákonů České republiky*. 2012, s. 1328. ISSN 1211-1244. Dostupné z: <http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu>

¹⁶ Tamtéž, § 2861, odst.1, s. 1329.

¹⁷ DUCHÁČKOVÁ, E. *Pojištění a pojišťovnictví*. Praha: Ekopress., 2015, s. 205. ISBN 978-80-87865-25-5.

- Pojištění finančních ztrát

„Předmětem pojištění finančních ztrát jsou vynaložené náklady, které vznikly v důsledku škodné události, nebo ušlý zisk, anebo jiné finanční ztráty určené ve smlouvě.“¹⁸

1.4 Subjekty v sektoru pojišťovnictví

- Pojišťovny, zajišťovny a jejich profesní asociace

Pojišťovna je právnická osoba, která má oprávnění provozovat na území ČR pojišťovací činnost, a to na základě povolení v pojistných odvětvích životního nebo neživotního pojištění. V pojištění je pojišťovna označována za pojistitele.

Zajišťovna je taktéž právnická osoba, podstata její činnosti tkví v přebírání pojistných rizik postoupených pojišťovnou nebo zajišťovnou.

Profesními organizacemi pojišťoven jsou:

- Česká asociace pojišťoven (ČAP) – dobrovolné profesní sdružení k organizaci a podpoře vzájemné pomoci, spolupráce a zabezpečení zájmů pojišťoven a zajišťoven
- Česká kancelář pojistitelů (ČKP) – profesní organizace pojišťoven, které jsou oprávněné poskytovat na území ČR pojištění odpovědnosti za škodu způsobenou provozem vozidla
- Klienti, zákazníci – pojistník, pojištěný, obmyšlený

Pojistník je fyzická nebo právnická osoba, která s pojistitelem uzavřela pojistnou smlouvu a pro kterou vyplývá závazek z pojistné smlouvy hradit pojistiteli pojistné za pojistnou ochranu.

¹⁸ Zákon č. 89/2012 Sb. občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů, § 2871, odst.1. In: *Sbírka zákonů České republiky*. 2012, s. 1330. ISSN 1211-1244. Dostupné z: <http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu>.

Pojištěný je osoba, na jejíž život, zdraví, majetek, odpovědnost za škody nebo jiné hodnoty jeho pojistného zájmu se pojištění vztahuje. Jedná se o osobu, které na základě uzavřené pojistné smlouvy vzniká právo na pojistné plnění bez ohledu na skutečnost, zda pojištění sjednala sama, nebo jiná osoba, tedy osoba pojistníka. V tomto případě se jedná o pojištění cizího pojistného nebezpečí, tedy ve prospěch jiné osoby, než která uzavřela pojistnou smlouvu a platí pojistné.

Obmyšlený je osoba oprávněná k pojistnému plnění, ve prospěch této osoby má být vyplaceno pojistné plnění v případě úmrtí pojištěného.

- Osoby oprávněné zprostředkovávat pojištění nebo zajištění, samostatní likvidátoři pojistných událostí a jejich profesní asociace

Osobou oprávněnou zprostředkovávat pojištění může být fyzická nebo právnická osoba, která podnikatelským způsobem provozuje zprostředkovatelskou činnost v pojišťovnictví. V pojistném vztahu vystupuje tato osoba jako prostředník mezi pojistitelem a pojistníkem.

Samostatným likvidátorem pojistných událostí je osoba, která na základě živnostenského oprávnění provádí šetření v případě pojistné události, které je nutné pro zjištění rozsahu povinnosti pojišťovny plnit z pojistné smlouvy.

Profesními asociacemi, které sdružují pojišťovací zprostředkovatele a makléře a samostatné likvidátory pojistných událostí jsou:

- Asociace českých pojišťovacích makléřů (AČPM) – dobrovolná profesní asociace sdružující registrované pojišťovací makléře – právnické osoby
- Komora pojišťovacích zprostředkovatelů – dobrovolné profesní sdružení registrovaných pojišťovacích zprostředkovatelů
- Česká asociace společností finančního poradenství a zprostředkování (ČASF) – profesní sdružení finančních poradců a zprostředkovatelů
- Česká komora samostatných likvidátorů pojistných událostí (ČKSLPU) – dobrovolná organizace sdružující samostatné likvidátory pojistných událostí

- Česká národní banka

Orgán vykonávající dohled v pojišťovnictví.

1.5 Dílčí závěr

Jak již bylo v úvodní části 1. kapitoly konstatováno, pojistné právo se vzhledem k převažujícím činnostem probíhajícím v rámci pojišťovnictví řadí do oblasti práva soukromého a tedy především do práva občanského. Problematika pojištění a pojistné smlouvy, která je v rámci pojišťovnictví předmětem právě soukromoprávních vztahů, je upravena NOZ, konkrétně v Části čtvrté, Relativní majetková práva, v Hlavě II Závazky z právních jednání, Díl 15 Závazky z odvážných smluv. Úvodní ustanovení tohoto Dílu řadí pojistnou smlouvu do smluv odvážných. Charakteristickými znaky smluv odvážných jsou „*prospěch, anebo neprospěch alespoň jedné ze smluvních stran na nejisté události*“¹⁹ a jedna ze smluvních stran je vždy slabší. Konceptí NOZ je pojistná smlouva pojímána odlišně od dřívější koncepce zákona č. 37/2004 Sb., o pojistné smlouvě, kdy se slabší smluvní straně nedostávalo tak široké ochrany. Z poznatků plynoucích z praktických zkušeností však lze konstatovat, že dosud na našem pojistném trhu existují pojistitelé, jejichž pojistné smlouvy a pojistné podmínky oplývají nejednoznačnostmi v neprospěch klientů, tedy slabší smluvní strany. Toto může zcela jistě přispívat i ke skutečnosti, že mnoho lidí stále upřednostňuje zajištění možných rizik tzv. individuálním krytím, kdy si v lepším případě tvoří případné finanční rezervy pro nahodilé události, v horším případě zůstávají zcela bez ochrany a zajištění.

Propojištěnost, tedy ukazatel, který je klíčový pro posouzení pojistné vyspělosti státu a který je stanoven poměrem zaplaceného pojistného v procentech k HDP, dosahovala v ČR za rok 2019 2,9 %, zatímco ve vyspělých evropských státech je úroveň propojištěnosti na více než dvojnásobné úrovni.²⁰

¹⁹ Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů, § 2756. In: *Sbírka zákonů České republiky*. 2012, s. 1316. ISSN 1211-1244. Dostupné z: <http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu>.

²⁰ ČAP. *Výroční zpráva ČAP za rok 2019*: [online]. [cit. 2021-02-08]. Dostupné z: <http://www.cap.cz>.

2 RETROSPEKTIVNÍ A RECENTNÍ REFLEXE POJISTNÉHO PRÁVA

Počátky pojišťovnictví, ačkoliv toto není průkazně doloženo, lze dle některých pramenů datovat až do roku 2500 před n. l., kdy ve starém Egyptě kameníci uzavírali jakési dohody, dle kterých byly pravidelně vybírány příspěvky za účelem společného krytí výdajů spojených s pohřby. Ve staré Babylónii, kolem roku 2000 před n. l., majitelé karavan uzavírali dohody o vzájemném krytí případných ztrát utrpěných při cestách svých karavan a přibližně 1000 let před n. l. ve staré Indii obchodníci mezi sebou uzavírali různá pojištění obchodů a úvěrů. Snahy o řešení důsledků nahodilosti lze podloženě datovat do období starého Říma, kdy byly zakládány různé spolky za účelem poskytnutí pojistného plnění např. pro případ poskytnutí věna nevěstě nebo na vypravení pohřbu.²¹

2.1 Retrospektivní reflexe pojistného práva na území českých zemí

Myšlenka na založení pojišťovacích ústavů se objevuje s rozvojem podnikání. V Českých zemích v souvislosti s rozvojem výroby narůstá nutnost požárního pojištění, v roce 1699 český šlechtic a ekonom Jan Kryštof Bořek v důsledku častých požárů podává návrh na povinné požární pojištění budov v Čechách, návrh však nebyl realizován.²²

Za vlády Marie Terezie byl založen Fond na úhradu škod vzniklých požáry, povodněmi a nepřízní počasí. Sama Marie Terezie se snažila také o vytvoření veřejných požárních pojišťoven, z její iniciativy bylo svoláno velké množství anket a vypracována různá dobrozdání, vše však bylo neúspěšné. V roce 1762 vydala za účelem založení

²¹ KARFÍKOVÁ, M., PŘIKRYL, V., VYBÍRAL, R., a kol. *Pojišťovací právo*. 2. přeprac.vyd. Praha: Leges, 2018, s.20. ISBN 978-80-7502-271-4.

²² Tamtéž, s.22.

pojišťoven zvláštní dekret a v roce 1776 byla v Brandýse nad Labem založena pojišťovna proti škodám z ohně na polních zásobách, nábytku, nářadí a dobytku.²³

Důležitým pro vývoj pojistného práva habsburské monarchie byl počátek 19. století, kdy byl v roce 1811 přijat rakouský všeobecný zákoník občanský (ABGB) a kde byla poprvé oficiálně vyjádřena právní úprava pojišťovací smlouvy. Pojistné smlouvy byly zařazeny mezi tzv. smlouvy odvážné, dle definice v § 1267 tohoto kodexu se jednalo o smlouvy, které „*slibují a přejímají naděje nejistého prospěchu*“.²⁴ Jednotlivá ustanovení týkající se pojišťovacích smluv byla obsažena v § 1288 – 1292. Definice pojistné smlouvy byla předmětem § 1288: „*Vezme-li někdo na sebe nebezpečnost škody, která by mohla jiného postihnout bez jeho zavinění, a slíbí-li mu, že mu dá za jistou cenu smluvenou náhradu, vzniká pojistná smlouva. Pojistitel jest při tom zavázán za nahodilou škodu a pojištěný za slíbenou cenu*“.²⁵

Pojištění a pojišťovnictví bylo následně řešeno patentem císaře Františka I. ze dne 4. září 1819, kterým bylo pojišťovnictví ponecháno v rukách soukromých pojišťoven. Patent se vztahoval jak na pojištění požární, tak na pojištění majetku, odpovědnosti za škody i na životní pojištění. Zásada soukromého podnikání v pojišťovnictví byla potvrzena císařskou rezolucí z roku 1821, ve které bylo uvedeno, že je možné, aby tyto soukromé pojišťovny byly zřizovány veřejnoprávními institucemi, stát si však ponechává kontrolní a dozorní práva nad těmito pojišťovacími ústavami co se týkálo zakládání i samotné činnosti.²⁶

V roce 1827 byla v Praze založena první česká vzájemná pojišťovna, zakladatelem byl Josef Matyáš hrabě z Thunu a Hohensteinu a František Josef hrabě z Vrtby. V roce 1830 byla založena Moravsko-slezská vzájemná pojišťovna v Brně. Následně vznikají další vzájemné pojišťovny a pojišťovací spolky, jejichž forma je zajímavá tím, že tyto ústavy jsou organizovány jako spolky, jejichž cílem není dosahování zisku, ale jednotliví členové ze svých příspěvků vytváří jakési pojistné fondy pro případ škod z požárů. Zároveň se členové účastnili hospodaření s těmito fondy, rozhodovali o nich

²³ SCHELLE, K., HRADEC, M. *Historie právní úpravy pojišťovnictví*. Praha: Eurolex Bohemia, 2006, s.10. ISBN 80-86861-52-X.

²⁴ Tamtéž, s.13

²⁵ Tamtéž, s. 18

²⁶ Tamtéž, s.11

apod. Pojišťovny tedy zůstali v Rakousku vždy soukromými ústavy, které však samozřejmě fungovaly pod státní reglementací.²⁷

K významnému rozvoji rakouského pojišťovnictví dochází ve druhé polovině 19. století. V roce 1852 byl vydán císařský patent, který byl v tomto období jedním z nejdůležitějších předpisů týkajících se pojišťovacího práva a kterým se vydávala nová ustanovení o spolcích, zvaný spolkový zákon č. 253/1852 Ř. z. Nařízením č. 31/1896 Ř. z., které bylo prováděcím předpisem spolkového zákona, bylo upraveno zakládání i hospodaření pojišťoven, předpis zavedl státní dozor v pojišťovnictví. Zakládání a hospodaření pojišťoven bylo regulováno vydáváním koncesí k podnikání, zásady hospodaření pojišťoven byly promítnuty do pojistných podmínek, které byly spolu se sazbami pojistného schvalovány státem.²⁸

Počátek 20. století byl následně v souvislosti s rozvíjejícími se potřebami tehdejší společnosti rozhodujícím pro zajištění nové právní úpravy pojišťovací smlouvy. Po několika nezdařených návrzích na novou zákonnou úpravu pojišťovací smlouvy byl v roce 1917 schválen a v říšském zákoníku vyhlášen pod číslem 501 zákon o smlouvě pojišťovací.²⁹

2.1.1 Období od roku 1918 do roku 1945

V souvislosti se vznikem Československé republiky v roce 1918 dochází k zásadním změnám v oblasti pojišťovnictví. Právní řád rakousko-uherské monarchie byl recepční normou převzat v plném rozsahu, tedy i zákon o pojišťovací smlouvě č. 501/1917 Ř. z. zůstal v platnosti. Nařízením vlády č. 307 z roku 1922 dochází k úpravě a zavedení státního dozoru v pojišťovnictví, kdy dochází k regulaci zakládání a hospodaření pojišťoven formou vydávání koncesí k podnikání a stanovením zásad pro hospodaření, i schvalováním pojistných podmínek a pojistného, avšak i přes tuto regulaci v důsledku

²⁷ SCHELLE, K., HRADEC, M. *Historie právní úpravy pojišťovnictví*. Praha: Eurolex Bohemia, 2006, s.12. ISBN 80-86861-52-X.

²⁸ KARFÍKOVÁ, M., PŘIKRYL, V., VYBÍRAL, R., a kol. *Pojišťovací právo*. 2. přeprac.vyd. Praha: Leges, 2018, s.23. ISBN 978-80-7502-271-4.

²⁹ SCHELLE, K., HRADEC, M. *Historie právní úpravy pojišťovnictví*. Praha: Eurolex Bohemia, 2006, s.40. ISBN 80-86861-52-X.

vzrůstající konkurence v podnikání začíná docházet ke zhoršování postavení pojistníků a k rozvoji pojišťovnictví nad rámec státu, tedy účasti na mezinárodních trzích. Toto bylo důvodem pro vytvoření efektivnější právní úpravy, která by měla za cíl sjednotit pojistné podmínky tak, aby vyhovovaly mezinárodní úrovni. Vzniká tedy nový zákon o pojistné smlouvě č. 145/1934 Sb., a zákon Národního shromáždění č. 147/1934 Sb., o zabezpečení nároků pojistníků v pojištění soukromém a o státním dozoru na soukromé pojišťovny. Zákonem byly stanoveny přesné zásady dané pro činnost domácích pojišťoven a taktéž pravidla pro podnikání zahraničních pojišťoven na území Československa. Narůstá konkurence a s tím i profesionalita a úroveň pojišťovacích služeb.³⁰

V tomto období se také poprvé zavádí povinné (obligatorní) pojištění zákonné odpovědnosti zákonem č. 198/1932 Sb., o dopravě motorovými vozidly a v roce 1935 je vydán tzv. velký automobilový zákon č. 81/1935 Sb. Zákon stanovil povinnost pro držitele motorového vozidla pojistit se u některé pojišťovny v Československu proti následkům případných škod způsobené provozem tohoto vozidla.³¹ Pojišťovny tak měly povinnost držitelům motorových vozidel, které jsou u nich pojištěni, vydat doklad potvrzující na jakou částku jsou pojištěni a na jakou dobu je zapláceno pojistné. Potvrzení museli mít řidiči motorových vozidel při sobě a v případě kontroly ze strany úředních orgánů jej bylo třeba předložit. Za nepředložení potvrzení byla vyměřena pokuta a s tímto souviselo i zřízení Fondu pro podporu při úrazech motorovými vozidly, jakási obdoba dnešní České kanceláře pojistitelů, do kterého mířily zmiňované pokuty. Plynuly sem i pokuty koncesionářů živnostenské autodopravy, kteří nesplnili povinnost pojistit si motorové vozidlo a příspěvky pojišťoven, které poskytovaly pojištění proti následkům zákonné odpovědnosti z provozu motorových vozidel. Zákonná úprava povinného pojištění byla velmi propracovaná a platila až do začátku 50. let.³² Co se týká dozoru v pojišťovnictví, do roku 1942 jej vykonávalo Ministerstvo vnitra, vládním nařízením č. 331/1942 Sb. tato kompetence přešla na Ministerstvo hospodářství.

³⁰ KARFÍKOVÁ, M., PŘIKRYL, V., VYBÍRAL, R., a kol. *Pojišťovací právo*. 2. přeprac.vyd. Praha: Leges, 2018, s.24. ISBN 978-80-7502-271-4.

³¹ SCHELLE, K., HRADEC, M. *Historie právní úpravy pojišťovnictví*. Praha: Eurolex Bohemia, 2006, s.83. ISBN 80-86861-52-X.

³² Tamtéž, s.84

2.1.2 Období po roce 1945 do roku 1990

Na území Československa v roce 1945 působilo 733 pojišťoven a pojišťovacích spolků, 158 bylo z tohoto počtu pojišťoven zahraničních. Rozvoj pojišťovnictví v poválečném období byl poznamenán dekretem prezidenta republiky č. 103/1945 Sb., kterým vedle znárodnění průmyslu, bank a spořitelen došlo ke znárodnění soukromých pojišťoven. V rámci nové úpravy řízení správy pojišťoven došlo ke zřízení nového orgánu, kterým se staly Pojišťovací rady s cílem sjednotit vedení jednotlivých pojišťoven tak, aby jejich činnost a zájmy vyhovovaly zájmům Československé republiky. Pojišťovací rady též stanovily zásady soutěže mezi jednotlivými pojišťovnami a vykonávaly smírčí soudnictví mezi nimi. Jejich nadřízeným orgánem bylo Ministerstvo financí, které vykonávalo dozor v pojišťovnictví.³³

Vládním nařízením č. 215/1946 Sb., kterým se prováděla některá ustanovení dekretu prezidenta republiky z roku 1945, byly vládě přiznány pravomoci určování počtu pojišťoven, stanovení zásad jejich zřizování a přesně bylo vymezeno složení a pravomoci představenstva a ředitelů pojišťoven včetně hospodaření jednotlivých pojišťoven.³⁴

V průběhu roku 1946 vzniklo pět pojišťoven jako národních podniků, do kterých byly začleněny všechny stávající pojišťovny, ať už se sídlem na území Československa nebo cizí. Jednalo se o Pojišťovnu Slavia, Pražskou pojišťovnu, Pojišťovnu Slovan, Nemocenskou pojišťovnu a První československou pojišťovnu. Vyhláškou ministra financí č. 977/1948 Ú. 1. byly první čtyři zmíněné pojišťovny sloučeny s První československou pojišťovnou a tyto čtyři pojišťovny zanikly bez likvidace. Jejich majetek a kapitál byl 1. ledna převeden na První československou pojišťovnu, která i tímto dnem změnila svůj název na Československá pojišťovna, národní podnik se sídlem v Praze.³⁵

³³ KARFÍKOVÁ, M., PŘIKRYL, V., VYBÍRAL, R., a kol. *Pojišťovací právo*. 2. přeprac.vyd. Praha: Leges, 2018, s.27. ISBN 978-80-7502-271-4.

³⁴ Tamtéž, s. 27

³⁵ SCHELLE, K., HRADEC, M. *Historie právní úpravy pojišťovnictví*. Praha: Eurolex Bohemia, 2006, s.93. ISBN 80-86861-52-X.

K dalším změnám v pojišťovnictví došlo vydáním zákona č. 95/1950, kterým byla zrušena Pojišťovací rada a její práva a závazky přešly na Československou pojišťovnu, národní podnik. Důvodem bylo vzhledem k vytvoření jedné pojišťovny ztráta smyslu její existence. Ve stejném roce byly přijaty nové zákony, zákon č. 189/1950 Sb., o pojistné smlouvě, který nahradil zákon č. 145/1934 Sb. a zákon č. 190/1950 Sb., o organizaci a úkolech pojišťovnictví.³⁶ Dle nového zákona o pojistné smlouvě se pojišťovna za úplaty zavazovala „*při pojištění majetku nahradit škodu v mezích smlouvy a při pojištění osob platit smlouvou určené částky, nastane-li za trvání pojištění událost ve smlouvě uvedená.*“³⁷ Zákonem o úkolech a organizaci pojišťovnictví byla pojišťovna zařazena do ekonomicko-finančního systému Československa a byla podřízena hlavnímu dozoru a vedení státu, který byl v gesci Ministerstva financí.³⁸

Významnou změnou v právní úpravě pojišťovnictví bylo nabytí účinnosti zákona č. 85/1952 Sb., o pojišťovnictví, kterým Československá pojišťovna přestala být národním podnikem a stala se státním pojišťovacím ústavem s názvem Státní pojišťovna. Úplný pojišťovací a zajišťovací monopol v Československé republice získala Státní pojišťovna v roce 1958 usnesením valné hromady První české zajišťovací banky v Praze.³⁹

V souvislosti s celostátními legislativními úpravami v roce 1964 došlo k dalším změnám v oblasti právní úpravy pojišťovnictví, kdy bylo pojištění začleněno do občanského zákoníku č. 40/1964 Sb. a základem právní úpravy pojištění se stal hospodářský zákoník č. 109/1964 Sb. Vyhláškou č. 197/1964 Sb. pak byly stanoveny podmínky zákonného pojištění odpovědnosti za škody způsobené provozem motorových vozidel.⁴⁰

Přípravy federativního uspořádání státu v roce 1968 se týkaly i příprav federativního uspořádání pojišťovnictví. Zákonem č. 162/1968 Sb. došlo k rozdělení Státní

³⁶ KARFÍKOVÁ, M., PŘIKRYL, V., VYBÍRAL, R., a kol. *Pojišťovací právo*. 2. přeprac.vyd. Praha: Leges, 2018, s.28. ISBN 978-80-7502-271-4.

³⁷ SCHELLE, K., HRADEC, M. *Historie právní úpravy pojišťovnictví*. Praha: Eurolex Bohemia, 2006, s.95. ISBN 80-86861-52-X.

³⁸ Tamtéž, s. 96

³⁹ KARFÍKOVÁ, M., PŘIKRYL, V., VYBÍRAL, R., a kol. *Pojišťovací právo*. 2. přeprac.vyd. Praha: Leges, 2018, s.29. ISBN 978-80-7502-271-4.

⁴⁰ SCHELLE, K., HRADEC, M. *Historie právní úpravy pojišťovnictví*. Praha: Eurolex Bohemia, 2006, s.100. ISBN 80-86861-52-X.

pojišťovny na Českou státní pojišťovnu se sídlem v Praze a Slovenskou státní pojišťovnu se sídlem v Bratislavě. Ačkoliv zákon v omezené míře připouštěl konkurenci v podobě možnosti provozování pojišťovací činnosti obou pojišťoven na celém území federace, pojišťovny mezi sebou uzavřely dohodu, dle které každá pojišťovna vykonávala činnost pouze na svém území.⁴¹

2.2 Retrospektivní reflexe pojistného práva na evropské úrovni

V Evropě spolu s rozvojem obchodu a řemesel dochází k rozvoji pojišťovnictví, lidé zakládali různá profesní sdružení či seskupení, kterým se říkalo gildy. Tato seskupení měla společné pokladny, do kterých členové těchto seskupení odváděli přesně stanovené příspěvky a které následně sloužily k výplatě náhrad vzniklých škod, v současné terminologii obdoba pojistných událostí.⁴²

Nejstarší pojistná smlouva na životní pojištění, která byla dochována, je z roku 1308. Uzavřel ji opat kláštera sv. Denise v Paříži s arcibiskupem kolínským, tento vyplatil klášteru 2400 livrů pod podmínkou, že mu bude klášter doživotně platit roční důchod ve výši 400 livrů. Smlouvou bylo též ustanoveno, že pokud arcibiskup zemře do dvou let od uzavření smlouvy, pozůstalým klášter vyplatí 1000 livrů, odečte však částky, které již byly vyplaceny.⁴³

V oblasti komerčního pojištění byla první pojistná smlouva podepsána v Pise roku 1379, byla tak zahájena éra komerčního námořního pojištění a námořního práva. Koncem 17. století se centrem námořního pojištění stala Anglie, konkrétně Londýn, Tower Street, kavárna Edwarda Lloyda. Makléři zde uzavírali pojištění, jejichž úkolem bylo vždy pojistit loď za nejvýhodnějších podmínek. A když Edward Lloyd v roce 1713 zemřel, jeho kavárna byla natolik známá po stránce pojišťovacích služeb, že se tyto služby zde provozovaly i nadále. Noví majitelé kavárny Lloyd spolu s pojistiteli získali od parlamentu výsadní právo poskytovat námořní pojištění a v roce 1769 skupina

⁴¹ KARFÍKOVÁ, M., PŘIKRYL, V., VYBÍRAL, R., a kol. *Pojišťovací právo*. 2. přeprac.vyd. Praha: Leges, 2018, s.29. ISBN 978-80-7502-271-4.

⁴² Tamtéž, s.20

⁴³ Tamtéž, s.20

makléřů založila v Londýně nový podnik New Lloyd's Coffee House, který převzal služby původní kavárny Lloyd.⁴⁴

V 16. století dochází k rozvoji pojištění v souvislosti s výzkumem spojeným s teorií pravděpodobnosti lidského života, který prováděl švýcarský matematik a fyzik Jacob Bernoulli a který též zpracoval první úmrtnostní tabulky. Z těchto základů i vycházela první komerční pojišťovna Společnost pro pojišťování vdov a sirotků, založená v roce 1699 v Londýně.⁴⁵

Začátkem 18. století, v roce 1705 vzniká první požární pojišťovna, kterou vybudoval pruský král Bedřich I. a jednalo se o veřejnou požární pojišťovnu pro celé Prusko. V roce 1786 londýnská pojišťovna Phoenix začala s požárním pojištěním podnikat jako první pojišťovna na světě za hranicemi své země, nejprve v Hamburku, v roce 1790 provozovala požární pojištění nejen v celém Německu, ale i ve Francii, Španělsku a Portugalsku.⁴⁶

Rozvoj pozemní dopravy v Evropě byl příčinou vzniku pojištění odpovědnosti za škody. V roce 1825 je ve Francii sjednáváno první pojištění odpovědnosti za škody vzniklé v důsledku provozování koněspřežní dopravy, k výraznému rozmachu dochází v souvislosti s rozvojem železniční dopravy koncem čtyřicátých let 19. století v Anglii a v roce 1853 i na evropském kontinentě, kde vznikly dvě německé pojišťovny, které zajišťovaly pojištění odpovědnosti za škody – Allgemeine Eisenbahnversicherungsgesellschaft (Všeobecná železniční pojišťovací společnost) a Thüringia. S ekonomickým rozvojem docházelo i k rozvoji různých pojištění, jako je pojištění pro případ krupobití, vodovodních škod, pojištění hospodářských zvířat, úrazové pojištění apod. Vzniklo i speciální důchodové pojištění – tontiny, které dostalo svůj název po bankéři jménem Lorenzo di Tonti a který je spojován s objevením tohoto speciálního důchodového pojištění.⁴⁷

⁴⁴ KARFÍKOVÁ, M., PŘIKRYL, V., VYBÍRAL, R., a kol. *Pojišťovací právo*. 2. přeprac.vyd. Praha: Leges, 2018, s.21. ISBN 978-80-7502-271-4.

⁴⁵ Tamtéž, s.22

⁴⁶ Tamtéž, s.21

⁴⁷ Tamtéž, s.21

2.3 Recentní reflexe českého pojistného práva po roce 1990

Po roce 1990 dochází v souvislosti s pádem totalitního režimu na českém pojistném trhu k zásadním organizačním změnám. Dle ústavního zákona č. 143/1968 Sb., o československé federaci, si oblast pojišťovnictví upravovala každá republika zvlášť. Nová právní úprava, týkající se pojišťovnictví, byla nejprve přijata ve Slovenské republice, jednalo se o zákon č. 24/1991 Sb., o poist'ovnictve a následně i v České republice, kde byl přijat zákon ČNR č. 185/1991 Sb., o pojišťovnictví a který nabyt účinnosti dnem 28. května 1991. Zákon byl významný tím, že zrušil monopol České státní pojišťovny a nastalo období tzv. demonopolizace pojišťovnictví. Nová právní úprava především nově vymezila organizačně právní formy podniků, které mohou provozovat činnosti v oblasti pojišťovnictví, zavedla koncesní systém, určila dozorcí orgán v oblasti pojišťovnictví - Ministerstvo financí a stanovila pravidla pro tvorbu a užití účelových pojistných fondů, rezerv a fondů pojišťoven.⁴⁸ V období transformace sehrál důležitou roli zákon č. 320/1993 Sb., kterým se mění a doplňuje zákon České národní rady č. 185/1991 Sb., o pojišťovnictví a ačkoliv se jednalo o novelu zákona, významně ovlivnil fungování pojišťoven. Význam zákona spočíval v posílení bezpečnosti podnikání pojišťoven a byla jím zavedena finanční kontrola pojišťoven. Byla jím také nově stanovena pravidla pro tvorbu technických rezerv a fondů pojišťoven a povinnost vykazovat solventnost.⁴⁹

Určité úpravy v oblasti pojišťovnictví přinesl i nový obchodní zákoník č. 513/1991 Sb., který nabyt účinnosti 1. ledna 1992 a kterým došlo ke změnám pojistné terminologie. Např. výraz „pojišťovna“ byl zaměněn za výraz „pojistitel“ a opětovně došlo k zavedení označení „všeobecné pojistné podmínky“ místo „pojistné podmínky“, které se nově staly nedílnou přílohou pojistné smlouvy.

V roce 1999 proběhla transformace zákonného pojištění odpovědnosti z provozu motorového vozidla na pojištění povinné, k čemuž došlo vydáním zákona č. 168/1999 Sb., o pojištění odpovědnosti za škodu způsobenou provozem vozidla a o změně

⁴⁸ KARFÍKOVÁ, M., PŘIKRYL, V., VYBÍRAL, R., a kol. *Pojišťovací právo*. 2. přeprac.vyd. Praha: Leges, 2018, s.30. ISBN 978-80-7502-271-4.

⁴⁹ ČAP, *Pojistné rozpravy. Milníky vývoje českého pojistného trhu*. [online]. [cit. 2021-02-08]. Dostupné z: <http://www.cap.cz/tiskove-centrum/odborne-publikace/pojistnerozpravy.cz/archiv-2020-37.pdf>

některých souvisejících zákonů. Tímto zákonem též došlo ke zřízení profesní organizace pojistitelů oprávněných poskytovat pojištění odpovědnosti za škodu způsobenou provozem vozidla, s názvem Česká kancelář pojistitelů (dále jen „ČKP“).

Z důvodu reflexe na vývoj v oblasti pojišťovnictví a v souvislosti s požadavky harmonizace naší právní úpravy s právem Evropských společenství (dále jen „ES“) byl přijat nový zákon č. 363/1999 Sb., o pojišťovnictví, který nabyl účinnosti 1. dubna 2000. Tímto novým zákonem se tak české pojistné právo významně přiblížilo legislativě Evropské unie (dále jen „EU“). Zákonem bylo stanoveno, že pojišťovací nebo zajišťovací činnost na území ČR je oprávněna provozovat pojišťovna nebo zajišťovna, které bylo Ministerstvem financí, jako orgánem dozoru v pojišťovnictví, uděleno povolení. Povolovací řízení bylo zákonem významně změněno, upustilo se od schvalování všeobecných pojistných podmínek jako podmínky nezbytně nutnou právě pro udělení povolení k provozování pojišťovací činnosti. Byly však zpřísněny požadavky na kapitálovou vybavenost pojišťoven v závislosti na rozsahu povolené činnosti. V souladu s požadavky směrnice ES k pojišťovnictví byla v závislosti na provozování pojišťovací činnosti dle pojistných odvětví životního a neživotního pojištění stanovena minimální výše základního jmění a byly též taxativně stanoveny technické rezervy pojišťovny pro životní a neživotní pojištění. Zákonem byla zavedena funkce odpovědného pojistného matematika a upravena byla i solventnost pojišťovny, tedy schopnost pojišťovny nebo zajišťovny trvale zabezpečit vlastními zdroji úhradu závazků z pojišťovací nebo zajišťovací činnosti.⁵⁰

Poslední novela zákona o pojišťovnictví před vstupem ČR do EU vyhlášená pod č. 39/2004 Sb., směřovala k harmonizaci naší právní úpravy v oblasti pojišťovnictví s právní úpravou oblasti veřejnoprávní úpravy soukromého pojišťovnictví obsaženou v třetí generaci směrnic práva ES. Směrnice EU v oblasti pojišťovnictví byly zacíleny na sjednocení evropského pojistného trhu s jednoznačným vymezením jeho fungování. Zásadní změnou v oblasti soukromého pojišťovnictví se tak stal přechod k tzv. jednotné licenci, neboli jednotnému evropskému pasu. Princip této jednotné licence spočívá v tom, že pokud má daná pojišťovna uděleno povolení k provozování pojišťovací

⁵⁰ KARFÍKOVÁ, M., PŘIKRYL, V., VYBÍRAL, R., a kol. *Pojišťovací právo*. 2. přeprac.vyd. Praha: Leges, 2018, s.33. ISBN 978-80-7502-271-4.

činnosti v jednom členském státě, pak je toto povolení automaticky platné ve všech členských státech a v případě rozšíření své činnosti v rámci zemí Evropského hospodářského prostoru tedy již tato pojišťovna nemusí žádat o další povolení k provozování své činnosti v každé členské zemi v rámci Evropského hospodářského prostoru (dále jen „EHP“) a postačuje tak pouze oznamovací povinnost. Vstupem České republiky do EU tak mohly svou činnost na našem území provozovat i pojišťovny jiných členských států. Dohled nad činností pojišťoven vykonávalo Ministerstvo financí, od 1. 4. 2006 dohled nad pojišťovnami patří do díky České národní banky.⁵¹

Další změnou, která reflektovala požadavky směrnic EU v oblasti pojišťovnictví, bylo přijetí zákona č. 37/2004 Sb., o pojistné smlouvě. Důvodem přijetí zákona byla dosavadní, evropskému právu nevyhovující, úprava pojistné smlouvy v zákoně č. 40/1964 Sb., občanský zákoník. Pojistná smlouva tak tímto získala samostatnou právní úpravu.

Z důvodu implementace pojistného práva EU musel být přijat i zákon upravující činnost pojišťovacích zprostředkovatelů a samostatných likvidátorů pojistných událostí. 1.1.2005 nabyl účinnosti zákon č. 38/2004 Sb., o pojišťovacích zprostředkovatelích a samostatných likvidátorech pojistných událostí. Jedním z nejvýznamnějších výstupů zákona bylo zřízení registru pojišťovacích zprostředkovatelů a samostatných likvidátorů pojistných událostí, zpočátku vedeného Ministerstvem financí, od roku 2006 Českou národní bankou.

Vzhledem k závazkům České republiky implementovat jednotlivé unijní právní normy do vnitrostátního právního systému, musel být přijat i nový zákon o pojišťovnictví, který by upravil zejména solventnostní kapitálové požadavky pojišťoven a zajišťoven, jejich kontrolních systémy apod. V roce 2009 byl tedy schválen zákon č. 277/2009 Sb. o pojišťovnictví, který nabyl účinnosti 1. 1. 2010 a který již plně reflektoval právní úpravu EU.

Následovalo přijetí dalších zákonů v oblasti pojišťovnictví, které reflektovaly na povinnost implementace právní úpravy EU do právního systému České republiky, a

⁵¹ KARFÍKOVÁ, M., PŘIKRYL, V., VYBÍRAL, R., a kol. *Pojišťovací právo*. 2. přeprac.vyd. Praha: Leges, 2018, s.34. ISBN 978-80-7502-271-4.

kteře jsou ke dni 31. 1. 2021 součástí platné legislativy. Vzhledem k uvedenému bude o těchto zákonech vedle již zmíněného zákona č. 277/2009 Sb., o pojišťovnictví blíže pojednáno v kapitole 3.

2.4 Nejdůležitější etapy vývoje regulace pojišťovnictví na evropské úrovni

2.4.1 Solventnost I

Vytvoření jednotného společného trhu bylo jedním z hlavních záměrů Smlouvy o založení ES. V souvislosti s tímto bylo nutné vymezit i služby související s pojištěním a stanovit tak pravidla pro fungování jednotného pojistného trhu. Vzhledem k rozdílné úrovni regulace pojišťovnictví jednotlivých členských států byly stanoveny postupné etapy vývoje právní úpravy. Odborná literatura vymezuje regulaci obecně v rámci finančních trhů a služeb, tedy i záběr jednotlivých etap vývoje je široký. Předmětem této práce je právní úprava pojišťovnictví a z tohoto důvodu je pozornost věnována pouze oblasti pojišťovnictví.⁵² S ohledem na uvedené je možné konstatovat, že vývoj právní úpravy pojišťovnictví byl započat v podobě třech generací pojišťovacích směrnic, někdy označované jako Solventnost I⁵³:

- První generace: První směrnice o neživotním pojištění č. 73/239/EHS a první směrnice o neživotním pojištění č. 79/267/EHS, které se týkaly úpravy a harmonizace kritérií pro povolování a zahajování pojišťovací činnosti a taktéž obsahovaly požadavky na solventnost pojišťoven.
- Druhá generace: Druhá směrnice o neživotním pojištění č. 88/357/EHS a druhá směrnice o životním pojištění č. 90/619/EHS. Směrnice obsahovala opatření na podporu svobody v poskytování služeb pro velká rizika v rámci neživotního pojištění a pro smlouvy životního pojištění, které byly uzavírány z iniciativy pojistníka.

⁵² V rámci jednotlivých etap vývoje legislativy bylo přijato velké množství směrnic, vzhledem k tomu, že se jedná o vývoj trvající více než 40 let, podrobněji k přehledu legislativy viz. <http://eur-lex.europa.eu>

⁵³ Dle J. Mesršmída někteří jiní odborníci označují za pojem Solventnost I pouze směrnici 2002/12/ES a 2002/13/ES, viz. MESRŠMÍD, J. *Regulace pojišťovnictví v EU*, s. 37.

- Třetí generace: Třetí směrnice o neživotním pojištění č. 92/49/EHS a třetí směrnice o životním pojištění č. 92/96/EHS. Směrnicemi byl zaveden tzv. systém jednotného evropského pasu, tedy jak již bylo zmíněno v této práci, povolení k provozování pojišťovací činnosti udělené v domovském členském státě platí i v jiných členských státech a k provozování pojišťovací činnosti v hostitelském členském státě postačuje pouze oznamovací povinnost. Směrnicemi byla též provedena deregulace, tedy z kompetence dohledového orgánu bylo odstraněno schvalování pojistných sazeb a pojistných podmínek.⁵⁴

2.4.2 Solventnost II

Z důvodu požadavku na komplexnější a průkaznější ohodnocení finanční situace pojišťoven včetně nutnosti zdokonalení systémů řízení rizik pojišťoven byly v roce 2001 zahájeny přípravy na změnu systému regulace pojišťoven pod názvem Solventnost II. Tato směrnice má pro regulaci pojišťovnictví klíčový význam, z tohoto důvodu si projekt vyžádal rozsáhlé konzultace v rámci EU i napříč podnikatelským prostředím, což způsobilo přijetí novelizace směrnice ještě před nabytím její účinnosti. Jednalo se především o novelizaci v podobě směrnice č. 2014/51/EU Omnibus II., která vymezila zejména zmocnění k navrhování technických norem jako doplňkového nástroje pro dohled z důvodu vytvoření jednotného souboru pravidel.

Struktura směrnice Evropského parlamentu a Rady 2009/138/ES ze dne 25. listopadu 2009, o přístupu k pojišťovací a zajišťovací činnosti a jejím výkonu (Solventnost II), ve znění pozdějších předpisů (dále jen Solventnost II) je založena na 3 pilířích:

- První pilíř obsahuje kvantitativní požadavky, tzn. jsou zde určeny finanční zdroje, kterými musí pojišťovna disponovat, aby splnila požadavek na solventnost.

⁵⁴ MESRŠMÍD, J. *Regulace pojišťovnictví v EU*. Praha: Professional Publishing, 2015, s. 35. ISBN 978-80-7431-146-8.

- Ve druhém pilíři jsou obsaženy kvalitativní požadavky na interní systémy řízení rizik jednotlivých pojišťoven, stejně tak i požadavky na kontrolní činnosti.
- Třetí pilíř je založen na informační povinnosti pojišťoven vůči orgánům dohledu a též na zveřejňování informací s cílem zlepšení transparentnosti a stability pojišťoven.⁵⁵

Dle J. Mesršmída je podstatou směrnice „*důkladné ocenění rizik, jimž pojišťovna čelí nebo může čelit v budoucnu, a na základě toho odpovídající kalkulace kapitálových požadavků.*“⁵⁶

Směrnice Solventnost II byla do vnitrostátního právního řádu České republiky transponována prostřednictvím novely zákona o pojišťovnictví č. 304/2016 Sb. účinné od 23. září 2016.

Rámcová směrnice Solventnost II vznikla v rámci akčního plánu pro finanční služby, tedy legislativy spojené s tzv. Lamfalussyho procesem, jehož účelem bylo vytvoření postupů pro implementaci evropských právních předpisů ve finanční oblasti. Právní předpisy byly zaměřeny na změny v úpravě činností v rámci pojišťovnictví a dalších navazujících činností z důvodu zdokonalení jednotného pojišťovacího trhu.

2.4.3 Eiopa

V důsledku finanční a ekonomické krize z let 2008 – 2009 byl v rámci evropského systému dohledu nad finančním trhem nařízením Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1094/2010 ze dne 24. listopadu 2010, o zřízení Evropského orgánu dohledu (Evropského orgánu pro pojišťovnictví a zaměstnanecké penzijní pojištění), o změně rozhodnutí č. 716/2009/ES a o zrušení rozhodnutí Komise 2009/79/ES vytvořen Evropský orgán pro pojišťovnictví a zaměstnanecké penzijní pojištění (dále jen

⁵⁵ BÖHM, A., MUŽÁKOVÁ, K. *Pojišťovnictví a regulace finančních trhů*. Praha: Professional Publishing, 2010, s. 122. ISBN 978-80-7431-035-5.

⁵⁶ MESRŠMÍD, J. *Regulace pojišťovnictví v EU*. Praha: Professional Publishing, 2015, s. 58. ISBN 978-80-7431-146-8.

„EIOPA“, zkratka z anglického názvu European Insurance and Occupational Pensions Authority). Jedná se o nezávislý poradní orgán Evropské komise, Evropského parlamentu a Rady Evropské unie. Hlavní náplní činnosti orgánu EIOPA je pomoc v udržování stability finančního systému, zajištění transparentnosti trhů a finančních produktů a taktéž posílení ochrany zájmů pojistníků, účastníků a beneficentů penzijních systémů. EIOPA má možnost udělení dočasného zákazu nebo omezení některých finančních činností, které ohrožují fungování finančních trhů případně stabilitu celého finančního systému EU nebo jeho části. V rámci své činnosti taktéž vypracovává návrhy regulačních a prováděcích technických norem k směrnícím a připravuje návrhy prováděcích předpisů.⁵⁷

2.5 Dílčí závěr

Z uvedeného lze konstatovat, že historie pojišťovnictví sahá do daleké historie a v rámci této historie tak došlo k vývoji, který se v této oblasti očekává. Vývoj byl často ovlivněn živelnými událostmi a pohromami, ať už to byl velký požár Londýna v roce 1666, který byl impulzem pro vznik světoznámého sdružení pojistitelů Lloyd's of London, nebo ať už to byly časté požáry za vlády Marie Terezie, jež byly způsobeny charakterem domů, které byly převážně dřevěné, kryté doškem nebo šindelem, v důsledku čehož vydala Marie Terezie v roce 1751 Ohňový patent, který stanovil základní protipožární zásady při výstavbě domů a vydala i dekret, který umožnil vznik první pojišťovny v českých zemích proti škodám z ohně v Brandýse nad Labem. Z pohledu novodobé historie pak vývoj v oblasti pojišťovnictví ovlivnily změny politické i ekonomické. Zejména v České republice po pádu totalitního režimu v roce 1989 došlo k postupné demonopolizaci pojistného trhu, což přineslo zásadní organizační a obsahové změny v pojišťovnictví. Dalším mezníkem byl vstup České republiky do EU a Česká republika tak musela přistoupit k procesu harmonizace právní úpravy. Důležitým tématem se tak stala regulace pojišťovnictví, jejímž cílem je zajištění finančního zdraví pojišťoven a ochrana spotřebitele. Z důvodu rozdílné úrovně regulace pojišťovnictví členských států EU bylo v rámci jednotlivých etap regulace vydáno velké množství směrnic a nařízení,

⁵⁷ EIOPA [online]. [cit. 2021-02-11]. Dostupné z: <http://www.eiopa.europa.eu/about/>

což pochopitelně znamená výraznou legislativní zátěž. Nasnadě je tedy otázka, zda regulační zátěž není příliš vysoká, což zaznívá i ze strany pojišťovacího průmyslu s tím, že dochází k přeregulaci, kdy pojišťovny musí svou činnost soustředit na záležitosti s tímto spojené na úkor podnikání, tedy rozvoje obchodu a péče o klienty.⁵⁸ Vstup do EU znamenal pro Českou republiku povinnost implementovat unijní právní akty, jejichž následné uplatňování je provázané na judikaturu vztahující se k těmto jednotlivým právním aktům. Příkladem může být rozsudek Soudního dvora EU C-236/09 ze dne 1. března 2011, který se týká článku 5 směrnice Rady 2004/113/ES ze dne 13. prosince 2004, kterým se zavádí zásada rovného zacházení s muži a ženami v přístupu ke zboží a službám a jejich poskytování.⁵⁹ Transponováním této směrnice do našeho právního řádu došlo dle čl. 5 odst. 1 směrnice k zákazu u smluv uzavřených po nabytí účinnosti směrnice po 21. prosinci 2007 použití pohlaví jako pojistně matematického faktoru při výpočtu výše pojistného a pojistného plnění, což do této doby vedlo k rozdílům ve výši pojistného a pojistného plnění u jednotlivých pojištěných osob projevující se zejména v oblasti životního pojištění. Zároveň však ustanovení čl. 5 odst. 2 směrnice umožňovalo členským státům ponechat jako výjimku z pravidla rovného zacházení mezi muži a ženami určité přiměřené rozdíly ve výši pojistného a pojistného plnění u jednotlivých pojištěných osob, pokud bylo pohlaví stěžejním faktorem v případě určování rizika založeného na daných pojistně matematických a statistických údajích. Toto však bylo v rozporu s články 21 a 23 Listiny základních práv EU. Rozsudkem Soudního dvora byl tedy čl. 5 odst. 2 s účinností od 21. prosince 2012 prohlášen za neplatný a pro všechny členské země tak toto znamenalo odstranění výjimky a zavedení pravidla stejného přístupu k oběma pohlavím.⁶⁰

⁵⁸ ČAP, *Pojistné rozpravy. Inteligentní regulace a jak se k ní dostat?*[online]. [cit. 2021-02-14]. Dostupné z: <http://www.cap.cz/tiskove-centrum/odborne-publikace/pojistnerozpravy.cz/archiv/26-2015-33>

⁵⁹ Rozsudek Soudního dvora EU č. C-236/09 ze dne 1.3.2011. Dostupné z <http://www.curia.europa.eu>

⁶⁰ ČAP, *Pojistné rozpravy. Uplatňování směrnice Rady 2004/113/ES v pojišťovnictví.* [online]. [cit. 2021-02-15]. Dostupné z: <http://www.cap.cz/tiskove-centrum/odborne-publikace/pojistnerozpravy.cz/archiv-2012-29.pdf>

3 PLATNÁ LEGISLATIVA

Problematiku pojišťovnictví v současné době upravují následující právní předpisy:

3.1 Zákon č. 277/2009 Sb., o pojišťovnictví, ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 277/2009 Sb., o pojišťovnictví, ve znění pozdějších předpisů, nabyl účinnosti 1. ledna 2010. Zákon byl několikrát novelizován, nejdůležitější novela byla provedena zákonem č. 304/2016 Sb., kterým dochází k implementaci unijní právní úpravy v oblasti pojišťovnictví, konkrétně se jedná o směrnici Evropského parlamentu a Rady 2009/138/ES ze dne 25. listopadu 2009 o přístupu k pojišťovací a zajišťovací činnosti a jejímu výkonu (dále jen „Solventnost II“). Právní úprava zákona navazuje též na nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1094/2010 ze dne 24. listopadu 2010 o zřízení Evropského orgánu dohledu (Evropského orgánu pro pojišťovnictví a zaměstnanecké penzijní pojištění), o změně rozhodnutí č. 716/2009/ES a o zrušení rozhodnutí Komise 2009/79/ES (dále jen „Nařízení o zřízení Evropského orgánu dohledu“). Zákon reflektuje i zásadní změny v legislativě Evropské unie související především s přijetím Lisabonské smlouvy a v kapitole 2. již zmíněného tzv. Lamfalussyho procesu.

V úvodní části zákona je vymezen předmět úpravy, tedy regulace podmínek provozování pojišťovací a zajišťovací činnosti a výkon dohledu v pojišťovnictví.⁶¹ Účelem pojišťovací činnosti je zejména uzavírání pojistných smluv, prostřednictvím kterých pojišťovna přebírá pojistná rizika a dále plnění z těchto smluv v rámci likvidací pojistných událostí. Smyslem zajišťovací činnosti je přebírání pojistných rizik prostřednictvím uzavřených smluv s pojišťovnou. Výkonem dohledu v pojišťovnictví v České republice je pověřena Česká národní banka (dále jen „ČNB“), jak vyplývá z ustanovení § 84 odst. 1 tohoto zákona i z ustanovení § 1 odst. 1 a § 44 odst. 1 písm. c)

⁶¹ Zákon č. 277/2009 Sb., o pojišťovnictví, ve znění pozdějších předpisů, § 1. In: *Sbírka zákonů České republiky*. 2009, s. 3918. ISSN 1211-1244. Dostupné z: <http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu>.

zákona o ČNB. Zákon je systematicky postaven tak, aby bylo patrné upravení činnosti pojišťoven a zajišťoven vzhledem k jejich sídlu. Zákon rozlišuje, „zda se jedná o:

- a) *pojišťovnu nebo zajišťovnu se sídlem na území České republiky;*
- b) *pojišťovnu nebo zajišťovnu se sídlem na území členského státu Evropské unie nebo na území státu tvořícího Evropský hospodářský prostor jiného než Česká republika, která na území České republiky provozuje svoji činnost na základě tzv. jednotného evropského pasu, nebo*
- c) *pojišťovnu nebo zajišťovnu se sídlem na území jiného státu než podle písmene a), nebo*
- d) *která na území České republiky provozuje svoji činnost při splnění podmínek stanovených tímto zákonem.*⁶²

Z působnosti zákona je vyloučeno provádění nemocenského a důchodového pojištění, penzijního připojištění se státním příspěvkem, důchodového spoření, doplňkového penzijního spoření, zaměstnaneckého penzijního pojištění, nebo úrazového pojištění zaměstnanců a veřejného zdravotního pojištění.⁶³ Zákon taktéž neupravuje činnost vzájemných pojišťoven a institucí jiných než pojišťoven.⁶⁴

Zákon zohledňuje systém tzv. jednotného evropského pasu, který byl zaveden třetí generací směrnic a který je společný jak pro pojišťovny, tak pro zajišťovny se sídlem na území členských států Evropského hospodářského prostoru. Ve smyslu ustanovení čl. 22 směrnice Solventnost II je kritériem pro udělení povolení k činnosti splnění zákonem stanovených podmínek, nikoliv ekonomické potřeby trhu. V této souvislosti je i pojišťovnám a zajišťovnám zakázáno provozovat jinou činnost, než která je předmětem zákonného vymezení, důvodem je eliminace vzniku finanční nestability pojišťoven a zajišťoven vzhledem k tomu, že činnosti v rámci pojišťovnictví jsou především o obchodech s nahodilým rizikem, kdy výsledky těchto obchodů lze pouze predikovat.

⁶² PŘIKRYL, V., ČECHOVÁ, J. *Zákon o pojišťovnictví: Komentář*. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2017, s. 4. ISBN 978-80-7552-546-8.

⁶³ Zákon č. 277/2009 Sb., o pojišťovnictví, ve znění pozdějších předpisů, § 2 odst. 1. In: *Sbírka zákonů České republiky*. 2009, s. 3919. ISSN 1211-1244. Dostupné z: <http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu>.

⁶⁴ Blíže viz Zákon č. 277/2009 Sb., o pojišťovnictví, ve znění pozdějších předpisů, § 2 odst. 2. In: *Sbírka zákonů České republiky*. 2009, s. 3919. ISSN 1211-1244. Dostupné z: <http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu>.

Ke své činnosti může pojišťovna a zajišťovna využívat pouze registrovaných osob vykonávajících činnost pojišťovacích zprostředkovatelů a likvidátorů pojistných událostí, čímž je zajištěna vyšší odborná úroveň těchto osob i vzhledem k nově uzákoněným podmínkám splnění odborné způsobilosti nezbytně nutné pro registraci a udělení povolení k činnosti. Zákon též ukládá pojišťovnám a zajišťovnám provádět činnosti tak, aby nedocházelo ke ztížení nebo znemožnění výkonu dohledu.

Z důvodu zajištění řádného řízení pojišťovny a zajišťovny musí být vypracován a trvale udržován řídicí a kontrolní systém. Jedná se o strategické procesy a oznamovací postupy pro zabezpečení trvalé identifikace, měření, vyhodnocování, sledování a oznamování rizik, kterým jsou, nebo by mohly být pojišťovny nebo zajišťovny vystaveny. V tomto ohledu se jedná o významnou změnu oproti původní právní úpravě, kdy byly vyhodnocovány rizika z minulého období. Nově dochází k vyhodnocení rizik spojených s provozovanou činností z pohledu jejich možného dopadu na činnost pojišťovny nebo zajišťovny a je tak možné včas přijmout opatření k jejich eliminaci případně zmírnění jejich dopadu. Zákon vymezuje základní prvky řídicího a kontrolního systému, kterými je vhodná organizační struktura, kdy jsou přesně určeny a vymezeny oddělené pravomoci, dále účinné předávání informací a vymezuje též čtyři klíčové činnosti, kterými je řízení rizik, zajišťování shody s předpisy, vnitřní audit a pojistně matematické činnosti. Zákonem je vyžadováno vytvoření písemné koncepce pro řízení rizik, vnitřní kontrolu, vnitřní audit, případně i externí zajištění činností, přičemž koncepci a její změny schvaluje statutární orgán.⁶⁵ Systém musí být neustále pravidelně kontrolován, jedna osoba nebo organizační jednotka pověřená danou funkcí nesmí kumulovat více funkcí. Před schválením osob do řídicích funkcí je povinností pojišťovny nebo zajišťovny požádat ČNB o vyjádření.

V souvislosti s tímto musí být též zajištěno, aby osoby s klíčovými funkcemi splňovali požadavky bezúhonnosti a velmi přísné požadavky na způsobilost, a to jak z odborného hlediska, tak z hlediska dosažené úrovně vzdělání a příslušné praxe v oboru pojišťovnictví, příp. v jiném finančním oboru.

⁶⁵ PŘÍKRYL, V., ČECHOVÁ, J. *Zákon o pojišťovnictví: Komentář*. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2017, s. 34. ISBN 978-80-7552-546-8.

Řídící a kontrolní systém musí odpovídat požadavkům implementované směrnice Solventnost II. Vzhledem k tomu, že nastavený solventnostní kapitálový požadavek nemusí vždy přesně odpovídat rizikovému profilu dané pojišťovny nebo zajišťovny, musí každá pojišťovna či zajišťovna provádět vlastní posouzení rizik a solventnosti – ORSA.⁶⁶ Jedná se o zavedení procesů, kterými je posuzován a identifikován skutečný vlastní rizikový profil. Výsledky každého takového posouzení musí být sděleny ČNB. Smyslem ORSA je lépe pochopit solventnostní potřeby dané pojišťovny či zajišťovny, pochopit vzájemný vztah mezi riziky a řízením kapitálu a v neposlední řadě taktéž tímto sdělit široké veřejnosti informace o svém rizikovém profilu a kapitálové pozici.⁶⁷

Povolení k provozování pojišťovací činnosti uděluje ČNB podle pojistných odvětví životních pojištění, neživotních pojištění nebo dle skupin neživotních pojištění. Pojistná odvětví životních pojištění jsou uvedena v příloze č. 1 části A, odvětví neživotních pojištění v příloze č. 1 části B a skupiny neživotních pojištění v příloze č. 1 části C tohoto zákona.⁶⁸

Činnost pojišťoven a zajišťoven v ČR dále upravuje vyhláška č. 305/2016 Sb., o předkládání výkazů pojišťovnami a zajišťovnami České národní bance, vyhláška č. 306/2016 Sb., kterou se provádí některá ustanovení zákona o pojišťovnictví a vyhláška č. 307/2016 Sb., o žádostech podle zákona o pojišťovnictví.

3.2 Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů, nabyl účinnosti 1. ledna 2014. Nový občanský zákoník (dále jen „NOZ“) klade zcela zásadní důraz na ochranu slabší strany, na svobodnou vůli a soukromý zájem každého člověka, na jednání v souladu se zákonem i s dobrými mravy. Spolu s jeho účinností byla do

⁶⁶ Own risk and solvency assessment

⁶⁷ KARFÍKOVÁ, M., PŘIKRYL, V., VYBÍRAL, R., a kol. *Pojišťovací právo*. 2. přeprac.vyd. Praha: Leges, 2018, s.78. ISBN 978-80-7502-271-4.

⁶⁸ Blíže viz Zákon č. 277/2009 Sb., o pojišťovnictví, ve znění pozdějších předpisů. In: *Sbírka zákonů České republiky*. 2009, s. 3989 – 3992. ISSN 1211-1244. Dostupné z: <http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu>

zákona zařazena právní úprava pojištění. Z historického pohledu se nejedná o první změnu v pojištění ve smyslu zařazení této právní úpravy do civilněprávního kodexu, právní úprava pojištění již byla součástí občanského zákoníku č. 40/1964 Sb. Následně bylo pojištění z tohoto zákona z důvodu nedostatečné specifikace vyjmuto a přesunuto do samostatného zákona č. 37/2004 Sb., o pojistné smlouvě, kde byl pojistné smlouvě vymezen mnohem větší prostor, celkem 73 paragrafů.

Důvodem, proč byla právní úprava pojistné smlouvy opět zařazena do občanského zákoníku je především skutečnost, že pojistná smlouva zakládá soukromé pojištění a zařazení do soukromoprávního kodexu je nejen důležité, ale i logické. Vedle tohoto je důvodem i skutečnost, že soukromé pojištění je úzce spjato s řadou institutů, které upravuje právě občanský zákoník.⁶⁹ S ohledem na uvedené postupné změny v právní úpravě pojistné smlouvy a v souvislosti s dlouhodobým charakterem zejména životního pojištění je třeba navíc uvést, že právní úprava pojištění v předchozích zákonech nepozbyla na významu, a to z toho důvodu, že pojistná smlouva se vždy řídí ustanoveními platnými v době jejího uzavření.

Problematice pojištění je v NOZ věnována Část čtvrtá, Relativní majetková práva, Hlava II, Závazky z právních jednání, Díl 15, Závazky z odvážných smluv, Oddíl 2, Pojištění. Jak již bylo zmíněno, některá ustanovení včetně mnohých definic týkající se pojištění byla převzata ze zákona o pojistné smlouvě. Objevily se zde však i nové pojmy, které zákon o pojistné smlouvě neznal, případně jim je kladen v NOZ důležitější význam. Jedná se např. o pojistný zájem, který zásadně ovlivnil přístup pojišťoven k uzavírání pojistných smluv. Pojistný zájem je definován jako „*oprávněná potřeba ochrany před následky pojistné události.*“⁷⁰ Zákonem je stanoveno, že pojistník má pojistný zájem na vlastním životě, zdraví a majetku, ale pokud prokáže zájem podmíněný vztahem k jiné osobě, má se za to, že pojistník má pojistný zájem i na životě a zdraví této osoby, případně má pojistník pojistný zájem i na majetku jiné osoby, pokud prokáže, „*že by mu bez jeho existence a uchování hrozila přímá majetková*

⁶⁹ JANDOVÁ, L., ŠLAUF, P., SVEJKOVSKÝ, J. *Pojištění v novém občanském zákoníku. Komentář*. Praha: C. H. BECK, 2014, s. XIII. ISBN 978-80-7400-530-5.

⁷⁰ Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů, § 2761. In: *Sbírka zákonů České republiky*. 2012, s. 1316. ISSN 1211-1244. Dostupné z: <http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu>

*ztráta.*⁷¹ V případě pojištění života nebo zdraví osoby jiné než pojistníka je pak pojistný zájem pojistníka podmíněn vztahem k této osobě. Vztah je vymezen pouze obecně, tedy buď příbuzenstvím nebo podmínkou prospěchu nebo výhody z pokračování života této osoby. Vzhledem k tomu, že § 771 NOZ vymezuje příbuzenství jako pokrevní pouto nebo vznik osvojením, pak z tohoto lze usoudit, že např. švagrovství nesplňuje podmínku pojistného zájmu z důvodu příbuzenství a v tomto případě by tak bylo třeba doložit naplnění podmínky pro existenci pojistného zájmu, tedy prospěch nebo výhodu pokračování života dané osoby.⁷² Pojistný zájem se nově zkoumá u pojistníka, nikoliv u pojištěného a pojistník tak musí prokázat legitimní a oprávněnou potřebu ochrany před následky pojistné události. Neexistence pojistného zájmu od počátku pojistné smlouvy v případě, že pojistitel o tomto věděl nebo musel vědět, má za následek skutečnost, že smlouva je neplatná. Ověření existence pojistného zájmu ze strany pojišťovny je z tohoto důvodu velmi významné.

Neméně významná změna, která se promítla především do odvětví životního pojištění, je zásada rovného zacházení. Jinými slovy jako hledisko při určení výše pojistného nebo výše pojistného plnění nemůže pojistitel použít pohlaví, národnost, rasový nebo etnický původ. Absencí úpravy rovného zacházení s muži a ženami v oblasti pojištění v minulosti docházelo k znevýhodnění mužů zejména při uzavírání pojistných smluv životního pojištění, muži byli dle statistických údajů bráni jako rizikovější pohlaví z pohledu pojišťovny, což se projevovalo ve výši pojistných sazeb za jednotlivá rizika a vyšším celkovým pojistným za životní pojištění oproti životnímu pojištění pro ženy.

NOZ nově striktně používá v případě institutu promlčení pojmu promlčecí lhůta. Promlčení je v NOZ upraveno § 609 až 653. Obecná promlčecí lhůta trvá tři roky, u práva na pojistné plnění počíná promlčecí lhůta běžet jeden rok od pojistné události, v případě životního pojištění se právo na pojistné plnění promlčí za deset let. Nejistotu do institutu promlčení vnáší ustanovení § 635 odst. 2, dle kterého *„právo na pojistné plnění z pojištění odpovědnosti se promlčí nejpozději promlčením práva na náhradu*

⁷¹ Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů, § 2762. In: *Sbírka zákonů České republiky*. 2012, s. 1316. ISSN 1211-1244. Dostupné z: <http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu>

⁷² JANDOVÁ, L., ŠLAUF, P., SVEJKOVSKÝ, J. *Pojištění v novém občanském zákoníku. Komentář*. Praha: C. H. BECK, 2014, s. 25. ISBN 978-80-7400-530-5.

*škody nebo újmy, na kterou se pojištění vztahuje.*⁷³ Dle rozsudku Nejvyššího soudu ČR ze dne 28. 11. 2019, jehož předmětem bylo řešení sporu o náhradu škody, nemá stávající praxe vždy oporu v platném právu OZ, protože nezohledňuje ustanovení § 635 NOZ. Ve vztahu k pojištění odpovědnosti tak mohou běžet de facto tři promlčecí doby naráz, tedy uplynutím jedné z nich může dojít k promlčení nároku, a to i vůči pojišťovně. Toto může velkým způsobem komplikovat aplikovatelnost ustanovení v praxi.⁷⁴

V ustanovení § 2779 – 2781 NOZ je upraven institut povinného pojištění. Předchozí právní úprava dosud zakazovala pojistiteli pouze odmítnutí pojistného plnění, tzn., že pojistitel mohl od smlouvy odstoupit a pojištění vypovědět. Nově má pojistitel „*právo odstoupit od smlouvy nebo vypovědět povinné pojištění, jen pokud to jiný zákon připouští.*“⁷⁵

Vzhledem k zajištění rovnováhy smluvních stran a s ohledem na skutečnost, že pojistitel je v tomto vztahu fakticky silnější, byla v § 2789 NOZ zakotvena povinnost upozornit zájemce o pojištění na nesrovnalosti mezi jeho požadavky a mezi nabízeným pojištěním, pakliže si je těchto nesrovnalostí vědom. Musí být bráno v úvahu i to, „*za jakých okolností a jakým způsobem se smlouva uzavírá, jakož i to, je-li druhé straně při uzavírání smlouvy nápomocen zprostředkovatel nezávislý na pojistiteli.*“⁷⁶

NOZ dále upravuje ustanovení týkající se šetření pojistné události, kdy oproti původní právní úpravě pojistník neoznamuje pojistiteli pojistnou událost, to, zda se jedná skutečně o pojistnou událost, stanoví až pojistitel po provedeném šetření. Pojistné plnění je splatné do 15 dnů ode dne skončení šetření. Pokud není možné ukončit šetření nutná k zjištění pojistné události a rozsahu pojistného plnění do tří měsíců ode dne oznámení, musí pojistitel sdělit oznamovateli, proč nelze šetření ukončit.

V § 2802 až 2810 jsou vymezena pravidla týkající se zániku pojištění, do kterého se prolíná zásada rovného zacházení. Vedle standardních možností zániku pojištění

⁷³ Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů, § 635 odst. 2. In: *Sbírka zákonů České republiky*. 2012, s. 1095. ISSN 1211-1244. Dostupné z: <http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu>

⁷⁴ Rozsudek Nejvyššího soudu ČR č.j. 25 Cdo 1976/2019-182, ze dne 28.11.2019. Dostupné z: <http://nsoud.cz>

⁷⁵ Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů, § 2781. In: *Sbírka zákonů České republiky*. 2012, s. 1318. ISSN 1211-1244. Dostupné z: <http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu>

⁷⁶ Tamtéž, § 2789, s. 1319.

dohodou, uplynutím pojistné doby, v důsledku neplacení pojistného, výpovědí smluvních stran do dvou měsíců ode dne uzavření pojistné smlouvy, do tří měsíců ode dne oznámení vzniku pojistné události nebo výpovědí před koncem pojistného období má pojištník možnost vypovědět pojištění v případě, kdy se dozví, že pojistitel použil pro určení výše pojistného nebo pro výpočet pojistného plnění právě hledisko, které je v rozporu se zásadou rovného zacházení.

Dále je v NOZ z hlediska způsobu pojištění vymezeno pojištění škodové včetně jeho možných podob a pojištění obnosové. Z hlediska druhů pojištění je pak vymezeno životní pojištění, pojištění majetku, odpovědnosti, pojištění úvěru nebo záruky a pojištění finančních ztrát.

3.3 Zákon č. 170/2018 Sb., o distribuci pojištění a zajištění, ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 170/2018 Sb., o distribuci pojištění a zajištění, ve znění pozdějších předpisů, nabyl účinnosti dne 1. prosince 2018. Zákon transponuje směrnice, které upravují pravidla pro zprostředkování pojistných smluv a přímý prodej pojištění, tedy směrnici Evropského parlamentu a Rady (EU) 2016/97 (IDD), o distribuci pojištění, dále nařízení č. 1286/2014 o sdělení klíčových informací týkajících se strukturovaných retailových investičních produktů a pojistných produktů (nařízení PRIIPs)⁷⁷ a směrnice č. 2009/138/ES o přístupu k pojišťovací a zajišťovací činnosti a jejímu výkonu (Solvency II). Zákon výraznou měrou posiluje ochranu klientů, což je dáno především v jejich větší informovanosti prostřednictvím velkého množství dokumentů, které je distributor pojistných produktů a služeb povinen předložit a taktéž ve vyšších profesních nárocích na distributory. Snahou je posílení důvěryhodnosti celého pojišťovacího sektoru. Implementací směrnice IDD dochází ke změně v pojmovém vymezení zprostředkovatele pojištění. Tím je osoba provozující distribuci pojištění, která není

⁷⁷ Nařízení PRIIPs zavazuje tvůrce nebo prodejce investičních produktů k tomu, aby retailovým investorům poskytovali stručný (max. třístránkový) dokument shrnující klíčové informace o těchto produktech, tzv. „sdělení klíčových informací“. Blíže viz: <http://www.cnb.cz/cs/dohled-financni-trh/legislativni-zakladna/sdeleni-klicovych-informaci-priips/>

pojistitelem. Význam pojmu distribuce tak v podstatě spočívá v dodání pojištění od pojistitele k zákazníkovi.

Zásadním způsobem došlo implementací směrnice IDD k vytvoření nových kategorií zprostředkovatelů pojištění. Těmito jsou:

- Samostatný zprostředkovatel
- Vázaný zástupce
- Doplnkový pojišťovací zprostředkovatel
- Pojišťovací zprostředkovatel s domovským členským státem jiným, než je ČR

Kategorie samostatného zprostředkovatele zahrnuje dosavadní pojišťovací agenty a pojišťovací makléře. Ustanovení § 6 definuje samostatného zprostředkovatele jako osobu oprávněnou „zprostředkovávat pojištění nebo zajištění na základě oprávnění k činnosti samostatného zprostředkovatele uděleného Českou národní bankou.“⁷⁸ ČNB udělí oprávnění k činnosti samostatného zprostředkovatele, jestliže tento má sídlo na území ČR, splňuje podmínky důvěryhodnosti, je odborně způsobilý a musí se prokázat platným pojištěním pro případ povinnosti nahradit klientovi škodu způsobenou porušením některé z povinností samostatného zprostředkovatele, které jsou stanoveny tímto zákonem, tedy pojištěním profesní odpovědnosti. Dále žadatel o udělení oprávnění k činnosti samostatného zprostředkovatele nesmí být registrován dvakrát v různém nebo též postavení. Oproti předchozí právní úpravě, která vymezovala činnost pojišťovacích zprostředkovatelů, došlo tímto zákonem k časovému omezení platnosti oprávnění k činnosti, a to do konce kalendářního roku následujícího po kalendářním roce, v němž byl samostatný zprostředkovatel zapsán do registru. Pro většinu pojišťovacích zprostředkovatelů toto znamenalo platnost oprávnění k činnosti do 31. 12. 2020. S ohledem na přetrvávající pandemickou situaci byl po dlouhých jednáních a intervencích ze strany zástupců pojišťovacích zprostředkovatelů zákon novelizován zákonem č. 524/2020 Sb. a tento termín odložen do 31. 5. 2021. Po složení zkoušky odborné způsobilosti a zaplacení správního poplatku ČNB oprávnění k činnosti

⁷⁸ Zákon č. 170/2018 Sb., o distribuci pojištění a zajištění, ve znění pozdějších předpisů, § 6. In: *Sbírka zákonů České republiky*. 2018, s. 2629. ISSN 1211-1244. Dostupné z: <http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu>.

prodlouží vždy o dalších 12 měsíců. Dle předchozí právní úpravy nebylo oprávnění k činnosti časově omezeno, podmínkou však bylo opakované absolvování doškolovacího kursu dle příslušného kvalifikačního stupně každých 5 let.

Vázaný zástupce může provozovat činnost pouze pro jednoho zastoupeného, tím může být buď pojišťovna nebo samostatný zprostředkovatel a tento nese za činnost vázaného zástupce plnou odpovědnost. Činnost vázaného zástupce vzniká na základě zápisu do registru ČNB na základě žádosti o zápis vázaného zástupce. Žádost, resp. oznámení, podává zastoupený, který je odpovědný za správnost údajů uvedených v oznámení a za ověření splnění podmínek, které jsou zákonem stanoveny pro provozování činnosti vázaného zástupce. Oprávnění k činnosti vázaného zástupce stejně jako v případě oprávnění k činnosti samostatného zprostředkovatele je platné do konce kalendářního roku následujícího po kalendářním roce, ve kterém byl zápis do registru proveden. Prodloužení oprávnění k činnosti je opět možné na dalších 12 měsíců po zaplacení správního poplatku zastoupeným.

Doplňkový pojišťovací zprostředkovatel je osoba, která zprostředkovává pojištění na základě zápisu doplňkového pojišťovacího zprostředkovatele pro určitého zastoupeného do registru. Tyto osoby tedy zprostředkovávají pojištění pouze jako svoji doplňkovou činnost a tuto činnost může vykonávat pro více zastoupených. Do registru tak může být zapsána osoba jako doplňkový pojišťovací zprostředkovatel, i když je v tomto postavení již v registru zapsána pro jiného zastoupeného. Platí však, že jedna osoba nemůže být v registru zapsána v odlišném typu postavení pojišťovacího zprostředkovatele.

Oprávnění k činnosti pojišťovacího zprostředkovatele s domovským členským státem jiným, než je ČR, vzniká na základě jednotného evropského pasu ve stejném rozsahu, v jakém je oprávněn tuto činnost provozovat v domovském členském státě. Činnost na území ČR je oprávněn provozovat dvojím způsobem, a to na základě svobody usazování, tedy práva zřizovat pobočky, a na základě svobody dočasně poskytovat služby.⁷⁹ K zahájení činnosti není třeba souhlasu ČNB, tato pouze potvrdí přijetí

⁷⁹ Zákon č. 170/2018 Sb., o distribuci pojištění a zajištění, ve znění pozdějších předpisů, § 33 a), b). In: *Sbírka zákonů České republiky*. 2018, s. 2635 - 2636. ISSN 1211-1244. Dostupné z: <http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu>.

informace o záměru provozovat činnost zprostředkování pojištění nebo zajištění v ČR a zapíše jej do registru.

Zákonem je nově zakázán souběh činností pojišťovacího agenta a pojišťovacího makléře. Do této situace se může dostat např. zprostředkovatel, který sjedná pro klienta pojištění nemovitosti v postavení pojišťovacího agenta a následně za klienta hlásí na pojišťovnu škodu z této smlouvy. Toto je v rozporu se zákonem, který svým ustanovením zakazuje vystupovat jako pojišťovací makléř v rámci smlouvy, kterou tento sjednal jako pojišťovací agent (ale i naopak). Řešením je hlášení zmíněné škody v postavení pojišťovacího agenta, který jako zástupce pojistitele od klienta přijal hlášení o škodě a dále jej pouze předává na likvidační oddělení příslušného pojistitele.

Jednou z podmínek udělení oprávnění k činnosti samostatného zprostředkovatele je uzavření pojištění odpovědnosti za škodu způsobenou při distribuci pojištění a zajištění. Tuto podmínku pro udělení oprávnění činnosti stanovovala i předchozí právní úprava, novým zákonem však dochází k povinnosti navýšení limitu pojistného plnění nejméně ve výši 1,250.000 Eur na jednu pojistnou událost a nejméně ve výši 1,850.000 Eur pro případ souběhu více pojistných událostí v jednom roce.

Zákon vymezuje vedení registru pojišťovacích zprostředkovatelů, tento je veden v elektronické podobě, který spravuje a provozuje ČNB. Zápisem do registru nabývá právní moci rozhodnutí o udělení oprávnění k provozování činnosti pojišťovacího zprostředkovatele. Zápis zahraničního zprostředkovatele do registru má pouze evidenční charakter. Registr slouží k tomu, aby bylo možné ověřit, zda je pojišťovací zprostředkovatel oprávněn provozovat svou činnost, v jakém rozsahu a zda dané osobě nebyly uděleny případné sankce. Registr je veřejně přístupný.

Výraznou změnou nové zákonné úpravy je podstatné rozšíření požadavků na informování klientů. Tito musí obdržet informace týkající se pojišťovacího zprostředkovatele, dále z jednání s klientem, které vedlo k uzavření pojištění, ale i k podstatné změně stávajícího pojištění, musí pojišťovací zprostředkovatel vyhotovit záznam z jednání, ve kterém jsou obsaženy požadavky, cíle a potřeby klienta, jež souvisejí s požadovaným pojištěním. Taktéž zde musí být uvedeny i doporučení a důvody, na kterých pojišťovací zprostředkovatel založil své doporučení pro sjednání nebo i podstatnou změnu již stávajícího pojištění. Klientovi musí být i objasněny

dopady sjednání nebo podstatné změny pojištění včetně souvisejících rizik.⁸⁰ Vzorový záznam z jednání je přiložen k této práci jako příloha A.

Zákon vymezuje i přestupky jednotlivých zprostředkovatelů podílejících se na distribuci pojištění a zajištění a stanoví výše pokut za jednotlivé přestupky. U samostatných zprostředkovatelů může výše pokuty dosahovat až 18,920.000 Kč u fyzické osoby, v případě právnické osoby pokuta může dosahovat 135,125.000 Kč, pokud se jedná o přestupek, kdy samostatný zprostředkovatel „*nezavede, neudrží a neuplatňuje postupy pro schvalování pojistného produktu a jeho významných změn před jeho distribucí zákazníkům.*“⁸¹

3.4 Vyhláška č. 195/2018 Sb., o odborné způsobilosti pro distribuci pojištění

Zákon č. 170/2018 Sb., o distribuci pojištění a zajištění zavádí nový systém prokazování odborné způsobilosti pro distribuci pojištění prostřednictvím odborné zkoušky vykonané u osoby akreditované ČNB. Tuto odbornou zkoušku musí vykonat osoby, které v oblasti distribuce pojištění jednají s klienty nebo jsou za tato jednání odpovědné. Dle uvedeného zákona rozsah odborných znalostí distributorů pojištění, požadavky na odbornou zkoušku, požadavky na akreditované osoby apod. stanovuje prováděcí právní předpis, kterým je vyhláška č. 195/2018 Sb., o odborné způsobilosti pro distribuci pojištění a která nabyla účinnosti 1. prosince 2018.

Vyhláška upravuje rozsah odborných znalostí a dovedností podle skupin odborností pro distribuci pojištění, dále vymezuje požadavky na samotný průběh a organizaci odborné zkoušky, požadavky týkající se žadatelů o udělení nebo prodloužení akreditace pro pořádání odborných zkoušek a dále požadavky na komisi dohlížející na odbornou zkoušku.

⁸⁰ Zákon č. 170/2018 Sb., o distribuci pojištění a zajištění, ve znění pozdějších předpisů, § 79 odst. 1,2. In: *Sbírka zákonů České republiky*. 2018, s. 2649. ISSN 1211-1244. Dostupné z: <http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu>.

⁸¹ Tamtéž, § 110 odst. 1 e), s. 2660.

Pojišťovací zprostředkovatel zvolí takové skupiny odborností, které v rámci své činnosti vykonává, může tedy složit zkoušku pouze z jedné skupiny odborností, ale i komplexně ze všech skupin odborností. V rámci zkoušky se prokazují prostřednictvím odpovědí na jednotlivé otázky odborné znalosti z oblasti zvolených skupin odborností a také dovednosti, které se prokazují formou odpovědí na případové studie. Součástí zkoušky z jakékoliv skupiny odborností jsou společné tematické oblasti potřebných odborných znalostí zahrnující odborné minimum o finančním trhu a znalosti týkající se struktury, subjektů a fungování pojišťovnictví.

Odborné znalosti jsou rozděleny do 5 skupin odborností:

1. Distribuce životního pojištění
2. Distribuce pojištění motorových vozidel
3. Distribuce neživotního občanského pojištění
4. Distribuce neživotního pojištění podnikatelů
5. Distribuce pojištění velkých pojistných rizik⁸²

V případě úspěšného složení zkoušky daná osoba obdrží osvědčení o úspěšném absolvování odborné zkoušky s výčtem skupin odborností, pro jejichž distribuci tímto získá oprávnění. Osvědčení je k této práci přiloženo jako příloha B.

3.5 Vyhláška č. 196/2018 Sb., o žádostech podle zákona o distribuci pojištění a zajištění

Tato vyhláška byla vydána z důvodu provedení několika ustanovení zákona o distribuci pojištění a zajištění a nabyla účinnost společně se zákonem, tedy 1. 12. 2018. Česká národní banka v této vyhlášce upravuje podrobnosti týkající se náležitostí žádostí o udělení oprávnění k činnosti samostatného zprostředkovatele, dále žádostí o udělení

⁸² Blíže k rozsahu odborných znalostí viz příloha k vyhlášce č. 195/2018 Sb., o odborné způsobilosti pro distribuci pojištění. In: *Sbírka zákonů České republiky*. 2018, s. 3153-3158. ISSN 1211-1244. Dostupné z: <http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu>

akreditace k provádění odborných zkoušek a pořádání programů následného vzdělávání, změn a prodloužení akreditace.⁸³

3.6 Zákon č. 168/1999 Sb., o pojištění odpovědnosti za škodu způsobenou provozem vozidla a o změně některých souvisejících zákonů (zákon o pojištění odpovědnosti z provozu vozidla)

Zákon upravuje pojištění odpovědnosti za škodu způsobenou provozem vozidla a zřizuje Českou kancelář pojistitelů (dále jen „ČKP“). Do zákona byla transponována Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2009/103/ES ze dne 16. září 2009 o pojištění občanskoprávní odpovědnosti z provozu motorových vozidel a kontrole povinnosti uzavřít pro případ takové odpovědnosti pojištění (kodifikované znění). S účinností zákona 1. 1. 2000 tak byla dosažena kompatibilita české právní úpravy pojištění odpovědnosti za škodu s legislativou EU.⁸⁴ Zároveň došlo k zásadní změně systému fungování tohoto pojištění, a to z pojištění zákonného na pojištění povinně smluvní. Byla tedy odstraněna monopolizace ve sjednávání tohoto pojištění a plně mohlo dojít k rozvoji konkurenčního prostředí v této oblasti, což uvítali především klienti, kteří si dle svého uvážení mohli zvolit pro ně nejvhodnějšího pojistitele.

Zákon váže povinnost pojištění odpovědnosti na zápis vozidla v registru silničních vozidel, a to po celou dobu zápisu vozidla v tomto registru, s výjimkou doby, kdy je vozidlo zapsáno v registru jako vyřazené z provozu, vyvezené do jiné země nebo došlo k jeho zániku, případně je vozidlo odcizené.⁸⁵ Dle zákona vozidlo může provozovat pouze ten, „jehož povinnost nahradit újmu způsobenou provozem tohoto vozidla je

⁸³ Vyhláška č. 196/2018 Sb., o žádostech podle zákona o distribuci pojištění a zajištění, § 1 odst. 1 a), b). In: *Sbírka zákonů České republiky*. 2018, s. 3162. ISSN 1211-1244. Dostupné z: <http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu>

⁸⁴ JANDOVÁ, L., VOJTEK, P. *Zákon o pojištění odpovědnosti z provozu vozidla. Komentář*. 2. vyd. Praha: C. H. BECK, 2019, s. 7. ISBN 978-80-7400-765-1.

⁸⁵ Registr silničních vozidel je informační systém veřejné správy zřízený dle zákona č. 365/2000 Sb., o informačních systémech veřejné správy, správcem je Ministerstvo dopravy.

pojištěna podle zákona o pojištění odpovědnosti z provozu vozidla.⁸⁶ Předmětem tohoto zákona tedy není pojištění samotného vozidla, ale pojištění odpovědnosti za škodu, které má podobu závazkového vztahu, byť je tato odpovědnost spojena s konkrétním vozidlem.⁸⁷ Povinnost dle tohoto zákona uzavřít pojistnou smlouvu o pojištění odpovědnosti z provozu vozidla se nevztahuje na řidiče cizozemského vozidla, který je držitelem platné zelené karty vydané pojišťovnou v cizím státě a dále tuzemská vozidla se specifickou povahou, jako jsou vozidla integrovaného záchranného systému, vozidla Bezpečnostní informační služby, Generální inspekce bezpečnostních sborů, vybraná vozidla Ministerstva obrany, vnitra a financí.

Pojištění odpovědnosti za škodu způsobenou provozem vozidla vzniká na základě uzavřené pojistné smlouvy mezi pojistitelem a pojistníkem. Na rozdíl od ostatních povinných smluvních pojištění má povinnost uzavřít pojistnou smlouvu odpovědnosti za škodu způsobenou provozem vozidla nejen vlastník vozidla, ale i pojistitel, pokud „návrh na její uzavření neodporuje tomuto zákonu, zákonu upravujícímu pojistnou smlouvu nebo pojistným podmínkám pojistitele.“⁸⁸ Jedná se o tzv. kontraktační povinnost. Pojistná smlouva je dvoustranným právním úkonem, uzavřeným mezi pojistitelem a pojistníkem. Další subjekty, které jsou vymezeny v rámci pojistné smlouvy, jsou osoby vlastníka a provozovatele vozidla, které je předmětem pojištění odpovědnosti za škodu způsobenou provozem vozidla. Tyto osoby mohou být odlišné od osoby pojistníka. Zde je však třeba splnit podmínku pojistného zájmu dle příslušného ustanovení NOZ. Dále pojistná smlouva obsahuje údaje vozidla, počátek pojištění s vymezením doby trvání pojištění, limit pojistného plnění, výši pojistného včetně jeho splatnosti a způsobu jeho platby a formu a místo oznámení škodné události. Co se týká limitu pojistného plnění, tímto zákonem je stanovena minimální výše limitu pojistného plnění při jedné škodné události, a tou je 35,000.000 Kč na každého zraněného nebo usmrceného včetně následných nákladů vynaložených v souvislosti s péčí hrazené

⁸⁶ Zákon č. 168/1999 Sb., o pojištění odpovědnosti za škodu způsobenou provozem vozidla a o změně některých souvisejících zákonů (zákon o pojištění odpovědnosti z provozu vozidla) In: *Zákony pro lidi*, § 1 odst. 2 b). Dostupné z: <http://zakonyprolidi.cz/cs/1999-168>

⁸⁷ JANDOVÁ, L., VOJTEK, P. *Zákon o pojištění odpovědnosti z provozu vozidla. Komentář*. 2. vyd. Praha: C. H. BECK, 2019, s. 10. ISBN 978-80-7400-765-1.

⁸⁸ Zákon č. 168/1999 Sb., o pojištění odpovědnosti za škodu způsobenou provozem vozidla a o změně některých souvisejících zákonů (zákon o pojištění odpovědnosti z provozu vozidla) In: *Zákony pro lidi*, § 3 odst. 1. Dostupné z: <http://zakonyprolidi.cz/cs/1999-168>

z veřejného zdravotního pojištění a regresního nároku zdravotních pojišťoven a 35,000.000 Kč v souvislosti s majetkovou škodou.⁸⁹ V souvislosti s touto zákonem stanovenou minimální výší pojistného plnění je však třeba uvést, že mnohé pojišťovny již tento limit v rámci pojištění odpovědnosti z provozu vozidla nenabízejí, a to s ohledem na narůstání nehod, při kterých výše škody může dosahovat i stamilionové částky. S ohledem na výši limitu pojistného plnění pojistitel stanoví i výši pojistného, které je pojistník povinen platit. Zároveň musí být pojistné stanoveno tak, aby byl pojistitel schopen zabezpečit trvalou splnitelnost závazků, které vzniknou provozováním pojištění odpovědnosti a aby byl schopen zajistit úhradu příspěvků České kanceláři pojistitelů. Další faktor, který musí pojistitel zohlednit při stanovení výše pojistného, je zohlednění celkového předcházejícího škodného průběhu pojistníka. Mezi další běžné segmentační faktory, které pojistitelé zařadili do svých hledisek při tarifování pojistného, patří zohlednění věku, bydliště, délka řídičské praxe nebo počet kilometrů najetých vozidlem během jednoho roku.

Po podpisu pojistné smlouvy obdrží pojistník zelenou kartu, která je mezinárodním osvědčením toho, že byla uzavřena pojistná smlouva týkající se odpovědnosti za škodu způsobenou provozem vozidla. Podle § 17 tohoto zákona je řidič povinen při provozu vozidla na pozemní komunikaci mít u sebe zelenou kartu a na požádání ji předložit příslušníku Policie ČR.

Informace o vzniku, době přerušení i zániku pojištění odpovědnosti podává pojistitel České kanceláři pojistitelů nejpozději do 1 měsíce od vzniku této skutečnosti. ČKP sděluje informace týkající se vozidel podléhajících registraci vozidel Ministerstvu dopravy, které následně porovnává tyto údaje s údaji jím vedenými a sděluje ČKP výsledek tohoto porovnání.⁹⁰ Díky evidenci údajů o pojištění odpovědnosti tak může být realizována kontrola plnění povinností v souvislosti s pojištěním odpovědnosti a může zároveň dojít k uplatnění sankce ze strany ČKP. V případě porušení povinnosti pojištění odpovědnosti dle tohoto zákona jsou vlastníkem tuzemského vozidla a jeho provozovatel společně povinni zaplatit ČKP příspěvek, a to za každý den porušení této

⁸⁹ Zákon č. 168/1999 Sb., o pojištění odpovědnosti za škodu způsobenou provozem vozidla a o změně některých souvisejících zákonů (zákon o pojištění odpovědnosti z provozu vozidla) In: *Zákony pro lidi*, § 3a odst. 2 a), b). Dostupné z: <http://zakonyprolidi.cz/cs/1999-168>

⁹⁰ Tamtéž, § 15 odst. 1, 2, 3.

povinnosti. Tato povinnost se nevztahuje na případ, kdy je vozidlo odcizeno. Výši denní sazby příspěvku dle druhu vozidla stanoví Ministerstvo financí vyhláškou č. 205/1999 Sb. Tyto příspěvky jsou jednou z částí, kterým je tvořen garanční fond a který spravuje ČKP. Tento je dále tvořen z hraničního pojištění⁹¹, z příspěvků členských pojistitelů a z přijatých náhrad členských pojistitelů nebo Ministerstva financí za poskytnutá plnění. Garanční fond zajišťuje odškodnění poškozeným v případech, kdy se poškozený nemůže z různých důvodů domoci náhrady utrpěné újmy vůči pojistiteli nebo vůči samotnému škůdci. Případy plnění z garančního fondu jsou zákonem taxativně vymezeny v § 24 odst. 2 písm. a) až g). Nejčastějšími případy plnění z garančního fondu jsou plnění v případě újmy způsobené provozem nezjištěného vozidla, provozem vozidla bez pojištění odpovědnosti nebo provozem cizozemského vozidla, jehož odpovědnost je pojištěna hraničním pojištěním.

ČKP vytváří vedle garančního fondu i fond zábrany škod, který byl zřízen s účinností od 1. 1. 2014 a který je používán pro zábranu škod, které vznikají provozem vozidel.⁹² Pod zábrannou činnost lze zahrnout pořízení techniky pro složky integrovaného záchranného systému, úpravu technologií a provoz operačních středisek hasičského záchranného sboru apod.⁹³ Zákonem je stanovena povinnost pro členské pojistitele odvádět do fondu zábrany škod minimálně 3 % z ročního přijatého pojistného z pojištění odpovědnosti, a to za každý kalendářní rok.

⁹¹ Řidiči cizozemských vozidel bez sjednaného pojištění odpovědnosti z provozu vozidla platné pro území ČR musejí při vstupu na území ČR uzavřít hraniční pojištění. Pojistnou smlouvu je možné uzavřít pouze s ČKP.

⁹² Zákon č. 168/1999 Sb., o pojištění odpovědnosti za škodu způsobenou provozem vozidla a o změně některých souvisejících zákonů (zákon o pojištění odpovědnosti z provozu vozidla) In: *Zákony pro lidi*, § 23a odst. 1. Dostupné z: <http://zakonyprolidi.cz/cs/1999-168>

⁹³ JANDOVÁ, L., VOJTEK, P. *Zákon o pojištění odpovědnosti z provozu vozidla. Komentář*. 2. vyd. Praha: C. H. BECK, 2019, s. 382. ISBN 978-80-7400-765-1.

3.7 Dílčí závěr

Vývoj právních předpisů je determinován různými hledisky, v aktuální platné legislativě je patrný zásadní moment vstupu ČR do EU a s tím související povinnost harmonizace českého právního prostředí s předpisy EU. Toto se projevilo zejména u regulatorního rámce Solventnost II, tedy nutné změny související se zákonem o pojišťovnictví, dále v oblasti pojištění odpovědnosti z provozu vozidla a v oblasti distribuce pojištění a zajištění. Změny v rámci pojistného trhu však nebyly ovlivněny pouze nutností harmonizace právního prostředí. S rozvojem konkurenčního prostředí došlo k velkému nárůstu subjektů působících v pojišťovnictví, zejména pojišťovacích zprostředkovatelů. Bohužel byl zaznamenán i nárůst pojišťovacích zprostředkovatelů, kteří ve vidině motivace snadno dosažitelného a zajímavého finančního ohodnocení v kombinaci s ne vždy optimální úrovní finanční a právní gramotností klientů, způsobily mnoho komplikací spojených s uzavřením pojistné smlouvy, a kteří tímto nepochybně snížili reputaci pojišťovacího sektoru. Výraznou měrou na toto reflektuje zákon o distribuci pojištění a zajištění, který zpřísnil personální předpoklady k provozování činnosti v pojišťovnictví formou vykonání odborné zkoušky, s jednoznačným účelem zvýšení odbornosti zprostředkovatelů a zkvalitnění pojistného trhu ČR.

Významné změny přinesl i NOZ, který dbá na větší ochranu zájmů klientů a vnáší transparentnost do procesu sjednání pojistné smlouvy. Zejména v oblasti odškodňování klientů se jedná o individualizaci posuzování jednotlivých případů, kdy poškozeným díky tomu může být vyplaceno výrazně vyšší odškodnění, což lze vzhledem k sedmi letům od účinnosti zákona i judikatorně doložit. Příkladem může být Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 2. května 2019 sp. zn. 25 Cdo 2635/2018 týkající se náhrady další nemajetkové újmy při ublížení na zdraví při dopravní nehodě. Nejvyšší soud se musel na základě podaného dovolání vypořádat s otázkou vymezení pojmu další nemajetkové újmy dle § 2958 NOZ. Ve smyslu tohoto ustanovení další nemajetková újma může spočívat i ve vzniku překážky lepší budoucnosti poškozeného a pokud tato překážka vznikla poškozením zdraví, škůdce poškozenému nahradí i ztížení společenského uplatnění.⁹⁴ Dle rozsudku „*další nemajetkovou újmou může být i*

⁹⁴ Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů, § 2958. In: *Sbírka zákonů České republiky*. 2012, s. 1339. ISSN 1211-1244. Dostupné z: <http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu>

nemožnost strávit s osobami blízkými Vánoce. Vzhledem k tomu, že tyto svátky jsou v českém kulturním prostředí tradičně spojovány s rodinnou pospolitostí, tj. jsou obvykle tráveny v rodinném kruhu, je ztrátu této možnosti nutno považovat za další nemajetkovou újmu, jejíž existenci není třeba zvlášť dokazovat.“⁹⁵

Individualizace a větší možnosti uplatnění nároku na náhradu škody v rámci jednotlivých pojistných událostí však může nahrávat snahám některých klientů o podvodná jednání, která jsou při uplatnění škody stále rozmanitější.

⁹⁵ Rozsudek Nejvyššího soudu ČR sp.zn. 25 Cdo 2635/2018, ze dne 2.5.2019. Dostupné z: <http://nsoud.cz>

4 POJISTNÉ PRÁVO VERSUS TRESTNÍ PRÁVO

4.1 Pojistné podvody

K prolínání pojistného práva s právem trestním dochází v podobě pojistných podvodů. Pojistný podvod je trestným činem naměřeným proti majetku a součástí trestního zákona je od roku 1998. Provedená novela trestního zákoníku tak v té době akceptovala žádosti pojistitelů na možnost důsledněji postihovat pojistné podvody v souvislosti s nárůstem tohoto druhu kriminality i v souvislosti se zvyšující se odborností pachatelů pojistných podvodů. Pojistný podvod je vymezen v zákoně č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, dle ustanovení § 210 odst. 1 se dopustí pojistného podvodu ten, „*kdo uvede nepravdivé nebo hrubě zkreslené údaje nebo podstatné údaje zamlčí v souvislosti s uzavíráním nebo změnou pojistné smlouvy, v souvislosti s likvidací pojistné události, nebo při uplatnění práva na plnění z pojištění nebo jiné obdobné plnění.*“⁹⁶ Pojistný podvod spáchá i ten, „*kdo v úmyslu opatřit sobě nebo jinému prospěch vyvolá nebo předstírá událost, s níž je spojeno právo na plnění z pojištění nebo jiné obdobné plnění, nebo stav vyvolaný pojistnou událostí udržuje, a způsobí tak na cizím majetku škodu nikoli nepatrnou.*“⁹⁷ Za spáchání pojistného podvodu je možné uložit trest odnětí svobody v rozmezí od dvou do deseti let, a to dle závažnosti pojistného podvodu a dále lze uložit zákaz činnosti, propadnutí věci nebo peněžitý trest.

Pojistné podvody lze dělit do několika kategorií, z hlediska osoby, která spáchá trestný čin pojistného podvodu, lze dělit pojistné podvody na interní a externí. V případě pojistného podvodu interního je pachatelem zaměstnanec pojišťovny a v případě externího pojistného podvodu je pachatelem pojistník, pojištěný nebo jiné zainteresované osoby, jako je např. policista nebo lékař apod. Z hlediska situace a okolností, za kterých byl spáchán trestný čin pojistného podvodu, je možné dělit pojistné podvody na oportunistické a organizované. Nejrozšířenější skupinou jsou pojistné podvody oportunistické, kdy ke škodě dojde nahodile bez přičinění pachatele,

⁹⁶ Zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů, § 210 odst. 1 a), b), c). In: *Sbírka zákonů České republiky*. 2009, s. 401. ISSN 1211-1244. Dostupné z: <http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu>

⁹⁷ Tamtéž, § 210 odst. 2.

který se snaží využít této nastalé nahodilé události ve svůj prospěch. Tento škodu standardně nahlásí na pojišťovnu, zároveň však uvede a následně i uplatňuje škody, ke kterým skutečně nedošlo. Často tyto škody nastávají v rámci pojištění majetku občanů, jako je např. pojištění domácnosti, kdy v rámci pojistné smlouvy je pojištěn soubor movitých věcí, ve smlouvě tedy není přímá specifikace jednotlivě pojištěných věcí a při nastalé škodní události se tak klienti v některých případech snaží uplatnit i škody na věcech, které reálně nevlastní, případně uměle navyšují již vzniklou škodu. Nezřídka v minulosti docházelo i k napomáhání klientům ze strany pojišťovacích zprostředkovatelů v případě již nastalé škody, kdy pojišťovací zprostředkovatelé antidatovali počátek pojistné smlouvy. Toto však již v současné době není reálné, neboť veškeré softwary pojišťoven sloužící pro sjednávání pojistných smluv jsou on-line napojeny přímo na danou pojišťovnu. Oproti pojistným podvodům oportunistickým pojistné podvody organizované nejsou z pohledu počtu případů významným jevem, jsou však významné z pohledu závažnosti a finančních dopadů. Tyto pojistné podvody jsou dopředu připravené, podílí se na nich skupina lidí a charakteristické je i to, že pojištění bývá často sjednáváno právě za účelem pojistný podvod spáchat. Časté pojistné podvody tak bývají páchany v rámci havarijního pojištění v souvislosti s plánovanými poškozeními vozidel, kdy se na podvodu podílí velký okruh lidí a s klientem tak spolupracuje i pojišťovací zprostředkovatel, likvidátor a autoservis.⁹⁸

Dle vymezení pojistného podvodu v trestním zákoníku je pojistným podvodem i zkreslení nebo zatajení důležitých skutečností při uzavírání pojistné smlouvy. V případě životního pojištění tak často dochází k zatajení důležitých okolností týkající se zdravotního stavu pojištěného, v případě majetkového pojištění dochází k uzavírání smluv na neexistující majetek, k uzavírání pojistných smluv na již poškozené věci apod. V rámci procesu uplatnění nároku pojistného plnění pak dochází k nepravdivému popisu škodového děje, k nahlášení škody, která ve skutečnosti nenastala nebo k nahlášení vyšší škody, než která skutečně nastala.

⁹⁸ HRADEC, M. *Pojistné podvody*. Praha: Vysoká škola finanční a správní, 2014, s. 14. ISBN 978-80-7408-089-0.

4.2 Vyšetřování pojistných podvodů

K vyšetřování pojistných podvodů dochází na úrovni orgánů činných v trestním řízení a na úrovni interních specialistů v pojišťovnách, kteří nashromážděné důkazy předávají orgánům činným v trestním řízení pro zahájení trestního stíhání pachatele. V rámci vnitřního šetření dochází ke zjištění a zdokumentování všech okolností souvisejících s šetřeným případem, prvořadým úkolem je zjistit příčinu, která umožnila takové jednání a taktéž odhalení nedostatků v kontrolním mechanismu. Dle výsledků vnitřního šetření pak management pojišťovny rozhoduje, zda bude daná šetřená událost ukončena a bude řešena v rámci pojišťovny nebo bude případ předán orgánům činným v trestním řízení pro zahájení trestního řízení. K odhalování pojistných podvodů přispívají v hojně míře i samostatní likvidátoři pojistných událostí. Pro odhalování pojistných podvodů mají velký význam indikátory pojistných událostí, označované také jako kriminogenní faktory a jedná se o „*souhrn praxí vysledovaných okolností, které mohou předznamenávat úmysl pojištěné osoby podvodným jednáním získat neoprávněný majetkový prospěch již před uzavřením pojistného vztahu nebo v jeho průběhu.*“⁹⁹ Indikátory pojistných podvodů tak signalizují, že daná pojistná událost může být podvodná. Vedle těchto indikátorů, které napomáhají odhalovat pojistné podvody, existují i opatření v podobě tzv. „černých listin klientů“, tedy seznamů klientů, kterým byl v minulosti pojistný podvod, případně pokus o něj, prokázán.

4.3 Prevence pojistného podvodu

Velmi důležitou a účinnou prevencí pojistného podvodu je odhalování rizikového jednání směřujícího k pojistnému podvodu již při vstupu do pojištění. V této souvislosti jsou kladeny stále větší požadavky na distributory pojištění, kteří jsou z těchto důvodů povinni před sjednáním ověřit a zdokumentovat existenci a stav předmětu pojištění, např. v rámci havarijního pojištění vozidel se jedná o fotodokumentaci vozidla, které je předmětem pojištění, v případě majetkového pojištění je povinnost prohlídky, v některých případech i fotodokumentace pojišťované nemovitosti apod.

⁹⁹ CHMELÍK, J., PORADA, V., PRŠAL, V. In: HRADEC, M. *Pojistné podvody*. Praha: Vysoká škola finanční a správní, 2014, s. 24. ISBN 978-80-7408-089-0.

V souvislosti s rozvojem technologií došlo i k rozvoji systémů, prostřednictvím kterých dochází k detekci pojistných událostí, u nichž je velká pravděpodobnost pojistného podvodu. Jedním z takových systémů je informační Systém pro výměnu informací o podezřelých okolnostech (dále jen „SVIPO a SVIPO II“), vyvinutý Českou asociací pojišťoven. Systém SVIPO umožňuje datovou výměnu mezi pojistiteli týkající se pojištění odpovědnosti za škodu způsobenou provozem vozidla a havarijního pojištění vozidel, umožňuje identifikovat podezřelé okolnosti a automaticky je předávat na příslušné pojišťovny. Systém SVIPO II poskytuje pojišťovnám podporu v boji proti pojistnému podvodu v oblasti pojištění osob, zejména v životním pojištění. Prostřednictvím systému jsou identifikovány pojistné události, u nichž je vysoce pravděpodobné, že se jedná o pojistný podvod.¹⁰⁰

Díky posilující prevenci klesá počet pojistných podvodů, neboť pojistná událost za předpokladu fungující prevence ani nevznikne a tedy se nejedná o reaktivní situaci, kdy daná pojistná událost vznikne a následně musí být odhalena jako pojistný podvod. Jak vyplývá z tiskové zprávy České asociace pojišťoven, členské pojišťovny ČAP prověřily v roce 2020 celkem 9 632 podezřelých pojistných událostí (přičemž meziročně tento počet stoupl o 14 %), v rámci kterých odhalily pojistné podvody v celkové hodnotě 1,232 mld. Kč (s meziročním růstem o 8,7 %). Průměrná výše prokazaného pojistného podvodu výrazně narostla meziročně o přibližně čtvrtinu tis. Kč a dosahuje takřka 290 tis. Kč. Jak též vyplývá z tiskové zprávy, objem odhalené výše pojistných podvodů za posledních 11 let dvojnásobně narostl, namísto odhalených 624 mil. Kč za rok 2010 pojišťovny za pomoci rozvinutých postupů odhalí ročně pojistné podvody v současné době již za 1,1 mld. Kč až 1,3 mld. Kč. Nejčastější pojistné podvody jsou v oblasti pojištění vozidel, narůstají i podvody v pojištění odpovědnosti.¹⁰¹

Pokud se jedná o podíl na odhalených pojistných podvodech v současné době největšího pojistitele na pojistném trhu ČR, tedy Generali České pojišťovny, pak detektivové této pojišťovny odhalili v loňském roce pojistné podvody za půl miliardy korun. Nejvíce podvodů bylo odhaleno v Praze, kde tomuto nahrává anonymita hlavního města a zároveň se zde pohybuje nejvíce organizovaných skupin. Ačkoliv zločinecké skupiny,

¹⁰⁰ ČAP. *Pojistný obzor č. 2/2020. SVIPO I: Detekce pojistného podvodu u autopojištění v novém* [online]. [cit. 2021-02-22]. Dostupné z: <http://www.cap.cz>

¹⁰¹ ČAP. *Pojistné podvody 2020* [online]. © 9.2.2020 [cit. 2021-02-22]. Dostupné z: <http://www.cap.cz>

které páchají organizovanou trestnou činnost, spáchají početně méně pojistných podvodů, co se však týká výše škody, jedná se o velké objemy peněz. Nejrozšířenější jsou podvody v oblasti majetkového a odpovědnostního pojištění podnikatelů, kde se jedná o částku 326 milionů korun, tedy více než polovinu všech odhalených pojistných podvodů této pojišťovny, dále následují podvody z oblasti pojištění vozidel, kde byly odhaleny podvody za téměř 126 milionů korun, přičemž typické jsou škody z havarijního pojištění, ale též pokusy o pojistný podvod v oblasti škod na zdraví hrazené z povinného ručení.¹⁰²

4.4 Pojistný podvod v praxi

V praxi jsou velmi časté případy, kdy se klienti snaží vytěžit co nejvíce na skutečně nastalé škodní události. Vedle nadhodnocení škody uplatněné např. z pojištění domácnosti jsou poměrně častým jevem případy, kdy klient nahlásí poškození vozidla, tuto škodu uplatní z havarijního pojištění a zároveň s touto škodou uplatní i poškození vozidla, které však nastalo v jinou dobu. Buď se může jednat o sloučení dvou škod do jedné události z důvodu uplatnění jedné spoluúčasti nebo se může jednat o neexistenci havarijního pojištění daného vozidla v době prvního poškození. Takovýto klient, vzhledem k tomu, že hrubě zkreslí údaje v souvislosti s likvidací pojistné události, se dopustí pojistného podvodu.

V rámci podnikatelských pojištění také dochází k jevům, kdy je snahou zkreslit průběh škodní události. Vzhledem ke skutečnosti, že podnikatelská pojištění v případě, kdy kryjí v dostatečné míře možná potenciální rizika, obnášejí nemalou část finančních prostředků, které je nutno v této souvislosti na daná pojištění uvolnit, mnohdy se daný podnikatel soustředí na krytí pouze základních rizik se záměrem tyto prostředky uspořít. V případě škody následně klient zjistí, že na dané riziko není pojištěn, pojištění neobsahuje žádná ujednání, která by pojištění rozšiřovala pro určité případy vzniku škody, součástí pojistných podmínek je mnoho výluk. Snaží se tedy pozměnit průběh

¹⁰² Tiskové zprávy Generali České pojišťovny. *GČP odhalila v roce 2020 pojistné podvody za půl miliardy korun* [online]. © 18.1.2021 [cit. 2021-02-22]. Dostupné z: <http://www.opojisteni.cz>

vzniku škody tak, aby bylo možné nárok škody uplatnit ze stávajícího sjednaného pojištění, čímž se opět dopouští pojistného podvodu.

Velmi závažné jsou pojistné podvody páchané organizovanými skupinami. Jednou z nejrozsáhlejších sérií takovýchto pojistných podvodů, které byly odhaleny v ČR, je případ UŽOVKA. Podstatou pojistných podvodů bylo fingování dopravních nehod a následné uplatňování pojistných plnění u různých pojišťoven. Celkem bylo zinscenováno více než 120 dopravních nehod, za něž pojišťovny vyplatily 38,5 milionů korun. Na pojistných podvodech se účastnil široký okruh lidí, jednalo se o vlastníky nebo řidiče vozidel, dopravní policisty, poradce nebo soudní znalce. Vzhledem k tomu, že tato organizovaná skupina používala za pomoci dopravních znalců software na simulaci dopravních nehod a dopravní nehody tak byly dokonale nafingované, odhalení skupiny páchající tyto pojistné podvody trvalo velmi dlouho. V rámci případu bylo nakonec obžalováno a obviněno z podvodu 295 civilních osob, 16 policistů a 3 vojáci z povolání.¹⁰³

¹⁰³ HRADEC, M. *Pojistné podvody*. Praha: Vysoká škola finanční a správní, 2014, s. 61. ISBN 978-80-7408-089-0.

ZÁVĚR

Pojistný trh hraje důležitou roli ve fungování každé ekonomiky. Je nezastupitelný v řešení negativních dopadů nahodilých událostí nejen na úrovni jednotlivců nebo podnikatelských subjektů, ale i z pohledu státu, kdy pojištění napomáhá stabilizaci ekonomické úrovně celé země. Význam pojištění a především jeho podoba se však liší v rámci různých ekonomik. Jinou podobu má pojištění v rámci centrálně plánované ekonomiky a jinou podobu má v rámci tržní ekonomiky. V centrálně plánované ekonomice je pojištění uskutečňováno prostřednictvím jedné státní pojišťovny, v tržní ekonomice existuje díky rozvinuté konkurenci velké množství subjektů působících v pojišťovnictví. Pokud dojde ke změně systému v rámci dané země, v souvislosti se změnou ekonomického prostředí musí dojít i ke změně charakteru pojištění. Vzhledem k významnosti tohoto odvětví tyto změny nejsou jednoduché. V České republice takováto změna nastala v roce 1991, kdy bylo zákonem zrušeno monopolní postavení České státní pojišťovny. S přijetím nové zákonné úpravy došlo k obnovení pojistného trhu, na který mohla vstoupit řada pojišťoven a dalších pojišťovacích subjektů s nabídkou široké škály pojistných produktů a služeb s možností individuálního přístupu k jednotlivým klientům.

Dalším významným mezníkem ve vývoji pojišťovnictví byl vstup České republiky do Evropské unie a nutnost implementace směrnic EU do českého práva. Z pohledu povolení k provozování činnosti pojišťoven a zajišťoven byl zásadním a významným krokem přechod k tzv. jednotnému evropskému pasu, jako posilujícího faktoru pojistného trhu ČR.

Vedle změn ve veřejnoprávní úpravě platné pro oblast pojišťovnictví došlo i k vývoji soukromoprávní úpravy. Jedná se především o problematiku pojistné smlouvy, která byla mnoho let upravena občanským zákoníkem z roku 1964, od roku 2004 byla její úprava řešena samostatným zákonem a v roce 2014 byla opět zařazena do civilněprávního kodexu, tedy do NOZ. Nasměrování právní úpravy pojistné smlouvy do NOZ přinesl s jeho účinností mnoho otazníků a neznámých. Především se jedná o změny v odškodňování nemajetkové újmy, kdy NOZ zrušil předchozí úpravu náhrady škody na životě a zdraví, a to včetně výpočtu. Dle předchozí právní úpravy byla výše

náhrady škody na životě a zdraví přesně stanovena, avšak s novou právní úpravou se v rámci odškodnění přihlíží např. k vytrpěné bolesti, ztížení společenského uplatnění, omezení ve schopnosti postarat se o členy rodiny apod. Jsou tedy zohledňovány veškeré okolnosti daného případu, kdy je otevřen prostor pro individuální vyjednávání výše odškodnění. Posílena je tímto ochrana klientů, avšak je zcela zřejmé, že vzhledem k absenci „tabulkových“ ohodnocení odškodného za škody na životě a zdraví dochází ke sporným případům, které musí být řešeny na úrovni soudů. To je do jisté míry pro klienty komplikovaná záležitost i s ohledem na skutečnost, že soudní řešení některých případů může trvat i několik let. Nasnadě je pak otázka, zda by nebylo vhodné nastavit jasnější zákonná pravidla pro tento institut odškodnění.

Stranou změn nezůstali ani pojišťovací zprostředkovatelé, resp. distributoři pojištění a zajištění. Tito se museli zorientovat v přemíře úprav a změn, které jim nová zákonná úprava přinesla. Jedná se o zákon č. 38/2004 Sb., o pojišťovacích zprostředkovatelích a samostatných likvidátorech, který spolu s novelami přinesl vedle rozšíření kategorií pojišťovacích zprostředkovatelů zřízení registru pojišťovacích zprostředkovatelů a samostatných likvidátorů. Podmínkou zápisu do registru bylo složení odborné zkoušky příslušného kvalifikačního stupně v závislosti na typu pojišťovacího zprostředkovatele. Po ustálení a adaptaci pojišťovacích zprostředkovatelů na nové podmínky dané pro provozování jejich činnosti museli svou činnost přizpůsobit novému zákonu upravujícího distribuci pojištění a zajištění č. 170/2018 Sb., který byl přijat z důvodu transpozice směrnice EU a který stanovil nové povinnosti týkající se činnosti pojišťovacích zprostředkovatelů.

Nová úprava se výrazně dotkla i informační povinnosti vůči klientům, kteří již před sjednáním pojistné smlouvy musí být seznámeni s tím, co je v rámci dané pojistné smlouvy nabízeno, musí být zaznamenáno, jaké konkrétní krytí rizik klient potřebuje, jak jsou tyto jeho potřeby řešeny v rámci dané smlouvy a zda je jeho potřebám vyhověno. Snahou je eliminovat překvapivá ustanovení v pojistných smlouvách nebo v pojistných podmínkách, o kterých by klient nevěděl. Zavedení nové informační povinnosti znamená z pohledu pojišťovacího makléře navýšení administrativní agendy vzhledem k množství dokumentů, které je třeba pro klienta vyhotovit. Stejně tak z pohledu klienta je mnohdy náročné zorientovat se ve velkém množství těchto dokumentů, což může vést k nepřehlednosti a dezinformovanosti. Ucelenější podoba

informačních dokumentů by jistě napomohla k ztransparentnění celého procesu uzavírání pojistné smlouvy.

Milníkem ve vývoji pojistné práva ČR je také zákon č. 168/1999 Sb., o pojištění odpovědnosti za škodu způsobenou provozem vozidla, kterým došlo k demonopolizaci sjednávání pojištění odpovědnosti za škodu způsobenou provozem vozidla a který umožnil vytvoření konkurenčního prostředí, pro klienty významné z pohledu možnosti výběru pojistitele i z pohledu zvýšení kvality poskytovaných služeb zejména v oblasti šetření a likvidace pojistných událostí.

Nedílnou součástí segmentu pojišťovnictví je problematika pojistných podvodů. Jedná se o specifické podvodné jednání spadající do majetkové kriminality. A ačkoliv se jedná v případě spáchání pojistného podvodu o trestnou činnost, je toto téma veřejností opomíjené a velice často podceňované. Ze strany pojišťoven by v tomto ohledu měla plynout větší informovanost, samozřejmě s maximálním respektem vůči klientům, zejména těm poctivým.

Cílem této bakalářské práce bylo podat ucelený přehled o vývoji českého pojistného práva v kontextu práva evropského, se zaměřením pozornosti na platnou legislativu ČR vztahující se k problematice pojištění. Snahou bylo upozornit na důležité změny, které přijetí nových legislativních dokumentů přineslo, jednak zhodnocení situace z pohledu klientů, ale také z pohledu pojišťovacího makléře. Autorka práce pevně věří, že se jí cíl práce z velké části podařilo naplnit.

SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ

Seznam použitých českých zdrojů

BÖHM, A., MUŽÁKOVÁ, K. *Pojišťovnictví a regulace finančních trhů*. Praha: Professional Publishing, 2010, 184 s. ISBN 978-80-7431-035-5.

DUCHÁČKOVÁ, E. *Pojištění a pojišťovnictví*. Praha: Ekopress, 2015, 305 s. ISBN 978-80-87865-25-5.

HRADEC, M. *Pojistné podvody*. Praha: Vysoká škola finanční a správní, 2014, 102 s. ISBN 978-80-7408-089-0.

JANATA, J. *Principy pojištění podnikatelů a právnických osob*. Praha: Professional Publishing, 2014, 127 s. ISBN 978-80-7431-140-6.

JANDOVÁ, L., ŠLAUF, P., SVEJKOVSKÝ, J. *Pojištění v novém občanském zákoníku. Komentář*. Praha: C. H. BECK, 2014, 353 s. ISBN 978-80-7400-530-5.

JANDOVÁ, L., VOJTEK, P. *Zákon o pojištění odpovědnosti z provozu vozidla. Komentář*. 2. vyd. Praha: C. H. BECK, 2019, 432 s. ISBN 978-80-7400-765-1.

KARFÍKOVÁ, M., V. PŘIKRYL, R. VYBÍRAL, a kol. *Pojišťovací právo*. 2. vyd. Praha: Leges, 2018, 432 s. ISBN 978-80-7502-271-4.

MESRŠMÍD, J. *Regulace pojišťovnictví v EU*. Praha: Professional Publishing, 2015, 173 s. ISBN 978-80-7431-146-8.

PŘIKRYL, V., ČECHOVÁ, J. *Zákon o pojišťovnictví: Komentář*. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2017, 474 s. 4. ISBN 978-80-7552-546-8.

SCHELLE, K., HRADEC, M. *Historie právní úpravy pojišťovnictví*. Praha: Eurolex Bohemia, 2006, 122 s. ISBN 80-86861-52-X.

Seznam použitých zahraničních zdrojů

EIOPA [online]. [cit. 2021-02-11]. Dostupné z: <http://www.eiopa.europa.eu/about/>

Seznam použitých legislativních dokumentů

Zákon č. 170/2018 Sb., o distribuci pojištění a zajištění, ve znění pozdějších předpisů.

In: *Sbírka zákonů České republiky*. 2018. ISSN 1211-1244. Dostupné z:

<http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu>

Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů. In: *Sbírka*

zákonů České republiky, 2012. ISSN 1211-1244. Dostupné z:

<http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu>

Zákon č. 168/1999 Sb., o pojištění odpovědnosti za škodu způsobenou provozem vozidla a o změně některých souvisejících zákonů (zákon o pojištění odpovědnosti z provozu vozidla) In: *Zákony pro lidi*. Dostupné z: <http://zakonyprolidi.cz/cs/1999-168>

Zákon č. 277/2000 Sb. o pojišťovnictví, ve znění pozdějších předpisů. In: *Sbírka*

zákonů České republiky. 2009. ISSN 1211-1244. Dostupné z:

<http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu>

Zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů. In: *Sbírka zákonů*

České republiky. 2009. ISSN 1211-1244. Dostupné z: [http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-](http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu)

[zakonu](http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu)

Vyhláška č. 195/2018 Sb., o odborné způsobilosti pro distribuci pojištění. In: *Sbírka*

zákonů České republiky. 2018. ISSN 1211-1244. Dostupné z:

<http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu>

Vyhláška č. 196/2018 Sb., o žádostech podle zákona o distribuci pojištění a zajištění.

In: *Sbírka zákonů České republiky*. 2018. ISSN 1211-1244. Dostupné z:

<http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu>

Seznam použité judikatury

Rozsudek Nejvyššího soudu ČR č.j. 25 Cdo 1976/2019-182, ze dne 28.11.2019.

Dostupné z: <http://nsoud.cz>

Rozsudek Nejvyššího soudu ČR sp.zn. 25 Cdo 2635/2018, ze dne 2.5.2019. Dostupné z:

<http://nsoud.cz>

Rozsudek Soudního dvora EU č. C-236/09 ze dne 1.3.2011. Dostupné z:

<http://www.curia.europa.eu>

.

Seznam použitých internetových zdrojů

ČAP. *Výroční zpráva ČAP za rok 2019* [online]. [cit. 2021-02-08]. Dostupné z:

<http://www.cap.cz>

ČAP. *Pojistné rozpravy. Milníky vývoje českého pojistného trhu* [online]. [cit. 2021-02-08]. Dostupné z: <http://www.cap.cz/tiskove-centrum/odborne-publikace/pojistnerozpravy.cz/archiv-2020-37.pdf>

ČAP. *Pojistné rozpravy. Inteligentní regulace a jak se k ní dostat?* [online]. [cit. 2021-02-14]. Dostupné z: <http://www.cap.cz/tiskove-centrum/odborne-publikace/pojistnerozpravy.cz/archiv/26-2015-33>

ČAP. *Pojistné rozpravy. Uplatňování směrnice Rady 2004/113/ES v pojišťovníctví* [online]. [cit. 2021-02-15]. Dostupné z: <http://www.cap.cz/tiskove-centrum/odborne-publikace/pojistnerozpravy.cz/archiv-2012-29.pdf>

ČAP. *Pojistný obzor č. 2/2020. SVIPO I: Detekce pojistného podvodu u autopojištění v novém* [online]. [cit. 2021-02-22]. Dostupné z: <http://www.cap.cz>

ČAP. *Pojistné podvody 2020* [online]. © 9.2.2020 [cit. 2021-02-22]. Dostupné z: <http://www.cap.cz>

ČNB. *Sdělení klíčových informací PRIIPs* [online] [cit. 2021-02-11]. Dostupné z:
<http://www.cnb.cz/cs/dohled-financni-trh/legislativni-zakladna/sdeleni-klicovych-informaci-priips/>

Tiskové zprávy Generali České pojišťovny. *GČP odhalila v roce 2020 pojistné podvody za půl miliardy korun* [online]. © 18.1.2021 [cit. 2021-02-22]. Dostupné z:
<http://www.opojisteni.cz>

SEZNAM ZKRATEK

ABGB – Rakouský všeobecný zákoník občanský

AČPM – Asociace českých pojišťovacích zprostředkovatelů

ČAP – Česká asociace pojišťoven

ČASF – Česká asociace společností finančního poradenství a zprostředkování

ČKP – Česká kancelář pojistitelů

ČKSLPU – Česká komora samostatných likvidátorů pojistných událostí

EHP – Evropský hospodářský prostor

EIOPA – European Insurance and Occupational Pensions Authority

EU – Evropská unie

ES – Evropské společenství

NOZ – Nový občanský zákoník

SEZNAM PŘÍLOH

Příloha A – Osvědčení o úspěšném absolvování odborné zkoušky.....	I
Příloha B – Záznam z jednání.....	II

Příloha A – Osvědčení o úspěšném absolvování odborné zkoušky

Ākademie
České asociace pojišťoven

28094095851562

Česká asociace pojišťoven
se sídlem Main Point Pankrác, Milevská 2095/5, 140 00 Praha 4, IČO: 49624024,
vydává

OSVĚDČENÍ

O ÚSPĚŠNÉM ABSOLVOVÁNÍ ODBORNÉ ZKOUŠKY

podle zákona č. 170/2018 Sb., o distribuci pojištění a zajištění

dne: 09.06.2020 úspěšně vykonala odbornou zkoušku pro skupinu odbornosti

Distribuce životního pojištění a pojištění velkých pojistných rizik

Vykonáním této odborné zkoušky jsou prokázány také odborné znalosti a dovednosti pro skupinu odbornosti:
Distribuce pojištění škod na pozemních dopravních prostředcích jiných než drážních vozidlech a pojištění odpovědnosti vyplývající z pozemního motorového a jeho přípojného vozidla včetně přípojištění úrazu
Distribuce neživotního pojištění, s výjimkou činností uvedených v § 2 písm. o) bodě 4 nebo 5
Distribuce neživotního pojištění týkajícího se podnikatelské činnosti zřádkníka, s výjimkou činností uvedených v § 2 písm. o) bodě 5

vykonný ředitel CAP

Členové zkušební komise:

cap Česká asociace pojišťoven
akreditovaná osoba dle zákona č. 170/2018 Sb.,
o distribuci pojištění a zajištění

Příloha B – Záznam z jednání

Sdružené pojištění vozidla

číslo pojistné smlouvy: 4481883556 pojistitel: Generali Česká pojišťovna a.s.

Záznam z jednání

Zájemce o pojištění/klient

Jméno: SOLLUCCO s.r.o.	IČO/RČ	
Ulice:	Město:	PSČ:
email	telefon	

Potřeby zájemce

Pojištění odpovědnosti z provozu vozidla (povinné ručení) Klient požaduje POV limit plnění 100/100 mil.Kč.

Kasko (havarijní pojištění) v rozsahu:

HAV allrisk, SÚ 5 % min. 5.000 Kč

Připojištění:

Klient požaduje připojištění skel do limitu plnění 20.000 Kč, připojištění náhradního vozidla do limitu 3.000 Kč/den, připojištění rozšířených asistenčních služeb.

Zvláštní požadavky zájemce nad rámec zaznamenaných potřeb: NE

Pojistný zájem

Ano, zájemce má zájem uzavřít pojištění z důvodu ochrany života, zdraví či majetku svého nebo cizího. V případě zájmu ochrany jiné osoby je zájemce povinen na žádost pojistitele osvědčit svůj pojistný zájem.

Skutečnosti ovlivňující výběr produktu a jejich analýza:

- Údaje o osobě zájemce/pojistníka
- Potřeby zájemce
- Údaje o vozidle

Volvo / S90 /užití: běžné /objem: 1968 ccm /hmotnost: 2360 kg /výkon: 173 kW /palivo: N / počet míst k sezení: 5 /datum uvedení do provozu: 11.12.2019
--

Doporučení

Pojistný produkt je doporučován z portfolia pojistitele na základě zájemcem sdělených informací

Dodatečné informace

Odměna pojišťovачho zprostředkovatele je tvořena provizí a dalšími složkami výkonové odměny, přičemž zprostředkovatel je odměňován výhradně pojišťovnou.

Prohlášení zájemce

Na základě předložených informací, Informačního dokumentu o pojistném produktu a údajů od zájemce byl vyhotoven tento záznam z jednání. Zájemce potvrzuje, že byly zaznamenány všechny sdělené potřeby a požadavky a že mu byly zodpovězeny všechny jeho dotazy. Dále pak potvrzuje, že zaznamenané potřeby a požadavky (pokud byly sděleny) odpovídají jím poskytnutým informacím a jeho skutečnému záměru týkajícímu se pojištění. Zájemce si je vědom toho, že údaje, které během jednání o uzavření pojištění zamlčel, či z jakéhokoli jiného důvodu nesdělil, nemohou být v záznamu a v následném doporučení zohledněny, a že takový chybějící údaj může ovlivnit doporučení vhodného produktu. Záznam z jednání nepředstavuje závazné smluvní ujednání, ale je jen podkladem pro vyhotovení pojistné smlouvy. Strany jsou vázány obsahem pojistné smlouvy a plní v rozsahu tam stanoveném. Zájemce byl informován o zpracování jím sdělených osobních údajů.

Podpisy

Osoba oprávněná jednat za pojistitele svým podpisem stvrzuje, že provedla identifikaci pojistníka a že podoba identifikované osoby-pojistníka je shodná s vyobrazením na průkazu totožnosti.

datum	místo	podpis osoby oprávněné jednat za pojišťovnu	podpis pojistníka/osoby oprávněné jednat za pojistníka	podpis pojištěného (vlastníka)
9.12.2021	Nymburk			

BIBLIOGRAFICKÉ ÚDAJE

Jméno autora: Eva Králová

Obor: Právo v podnikání

Forma studia: Kombinované

Název práce: Vývoj právní úpravy pojišťovnictví v České republice po roce 1990 se zaměřením na platnou právní úpravu

Rok: 2021

Počet stran textu bez příloh: 57

Celkový počet stran příloh: 2

Počet titulů českých použitých zdrojů: 20

Počet titulů zahraničních použitých zdrojů: 1

Počet internetových zdrojů: 8

Vedoucí práce: JUDr. Aleš Zpěvák Ph.D.